

[Ministeren for skatter og afgifter]

læskedrikke. Disse varer foreslås pålagt en afgift på 70 øre pr. liter af den mængde færdig læskedrik, der kan fremstilles af koncentratet, svarende til stigningen i mineralvandsafgiften. Forskellen i afgiften mellem de 2 varegrupper vil således stadig være 80 øre pr. liter, svarende til den gældende mineralvandsafgift.

Forhøjelsen af afgiften af mineralvand m.v. og indførelsen af den nye afgift af læskedrikkoncentrater m.v. skønnes, under forudsætning af uændret salg, at indbringe et årligt merprovenu på knap 240 mill. kr.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Rahbæk Møller (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om registrering af fonde.

(Lovforslag nr. L 76).

Jeg skal i øvrigt henvide til lovforslagets tekst og de bemærkninger, der ledsager det.

Lykketoft (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten (ligningsloven).

(Lovforslag nr. L 77).

Jeg skal i øvrigt henvide til lovforslagets tekst og de ledsagende bemærkninger.

Steen Folke (VS):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved på venstresocialisternes og socialistisk folkepartis vegne at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at gøre Norden til atomvåbenfri zone.

(Beslutningsforslag nr. B 31).

Jeg skal i øvrigt henvide til beslutningsforslagets tekst og de bemærkninger, som ledsager det.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 6:

Forespørgsel til udenrigsministeren [om EFs fremtidige finansiering og EFs budget for 1984].

Af Holger K. Nielsen (SF) og Steen Folke (VS).

(Forespørgslen anmeldt 16/11 83).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål til ministrene:**Spm. nr. S 203****1) Til udenrigsministeren af:**

Steen Folke (VS):

»Hvad har udenrigsministeren gjort siden den 3. november og hvad agter han at gøre i den nærmeste fremtid for at modvirke atomoprustningen efter retningslinjerne i dagsordenen af 26. maj 1983?«

Skriftlig begrundelse

Som bekendt vedtog folketinget den 3. november 1983 en dagsorden med følgende indhold:

»Idet folketinget pålægger regeringen at øve en aktiv indsats for at bremse oprustningen i Øst og Vest efter de retningslinjer, der er nedfældet i dagsordenen af 26. maj 1983 og bekræftet i statsministerens åbningstale, opfordres regeringen til omgående at tage initiativ til, at NATO-landene foretager en ny politisk vurdering af forhandlingsforløbet, før montering af raketterne iværksættes.«

Nu, hvor det er klart, at der ikke bliver indkaldt noget ekstraordinært ministerrådsmøde i NATO, er der et yderst presserende behov for, at den danske regering tager andre initiativer til aktivt at søge at realisere dagsordenen af 26. maj, der bl.a. kræver en forlængelse af INF-forhandlingerne i Genève uden opstilling af nye NATO-raketter.

I spørgetiden den 16. november forsøgte jeg at få at vide, hvad regeringen aktivt har gjort for sagen siden den 3. november. Men bortset fra forsøget på at få indkaldt et eks-

[Steen Folke]

traordinært ministerrådsmøde var ministeren kun i stand til at give ét eksempel på rege- ringsaktivitet, nemlig forsvarsministerens forelæggelse af synspunkterne på NATOs forsvarsministermøde. Dette møde blev imidlertid afholdt i oktober, altså før vedtagelsen af dagsordenen med dens krav om en aktiv indsats.

Hvis regeringen tager den vedtagne dagsordens første afsnit alvorligt, er det på høje tid at komme i aktivitet.

Formanden:

Spørgsmålet vil blive besvaret af statsministeren som fungerende udenrigsminister.

Steen Folke (VS):

I spørgetiden sidste onsdag havde jeg lejlighed til ved et tillægsspørgsmål til et andet medlems spørgsmål at spørge udenrigsministeren om, hvad regeringen havde gjort for aktivt at fremme de synspunkter, der ligger i dagsordenen om atomoprustning af 26. maj 1983, bortset fra det forsøg på at få indkaldt et ekstraordinært ministerrådsmøde i NATO, som ikke blev til noget.

Udenrigsministeren havde tydeligvis sværet ved at finde på noget, som regeringen havde gjort aktivt. Han gav dog ét eksempel, nemlig at man havde fremført disse synspunkter ved et forsvarsministermøde. Problemet ved det var blot, at dette forsvarsministermøde havde fundet sted, længe før folketinget den 3. november 1983 vedtog, at der nu skulle gøres en aktiv indsats, så det var måske ikke det allerbedste eksempel på, hvad regeringen havde gjort for at lægge sig i selen.

Men jeg vil så gerne nu spørge statsministeren, hvad regeringen har gjort, og hvad den agter at gøre i nærmeste fremtid for at fremme synspunkterne i dagsordenen af 26. maj 1983. Hvis statsministeren vil henvisse til, hvad man har gjort i FN i går, synes jeg ikke, det er noget godt eksempel.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg er glad for at få lejlighed til at besvare hr. Steen Folkes spørgsmål, som jeg synes er overordentlig naturligt og relevant. Jeg kan sige, at udenrigsministeren i et brev af 4. november 1983 til de øvrige udenrigsministre i NATO-landene nøje har redegjort for folketingets dagsorden af 3. november 1983 og

dens indhold, som jo i øvrigt i vidt omfang svarer til den dagsorden, folketinget vedtog den 26. maj 1983, og som fra dansk side blev fremlagt både i forsvars- og i udenrigsministermøderne i juni 1983 og senere i atomplanlægningsgruppens efterårsmøde i oktober.

Men herudover har den danske ambassadør ved NATO i drøftelser med sine kolleger taget spørgsmålet op, og han har på regeringens vegne fremført de synspunkter, der er indeholdt i folketingets vedtagelser, altså også vedtagelsen af 3. november. Jeg kan oplyse, at det samme er sket i NATOs rådslagningsgruppe, den, der kaldes SCG, så sent som under et møde i går.

Derfor mener jeg, at vi fra den danske regerings side har gjort ganske nøje, hvad vi som regering bør i forhold til dagsordenerne af 26. maj og 3. november, som er vedtaget af et flertal her i folketinget.

Steen Folke (VS):

Statsministeren må undskylde mig, at jeg ikke er imponeret over indsatsen. Jeg mener ikke, det er gjort ved at orientere de andre NATO-lande om, at folketinget altså har de og de synspunkter, som kommer til udtryk i den ene og den anden dagsorden.

Det, som blev vedtaget den 3. november, var faktisk en dagsorden, som pålagde regeringen at gøre en aktiv indsats for at fremme de synspunkter, der ligger i dagsordenen af 26. maj.

Og hvad er det så for nogle synspunkter? Det er bl.a. det meget væsentlige synspunkt, at forhandlingerne i Genève mellem USA og Sovjetunionen om mellemdistanceraketter bør forlænges, uden at der bliver tale om opstilling af nye NATO-atomraketter. Det er et synspunkt, der er indeholdt i dagsordenen, og nu er som bekendt disse raketter faktisk ved at blive stillet op både i England og fra i dag også i Vesttyskland. Derfor haster det unægtelig med at få gjort den danske indflydelse gældende over for de andre NATO-lande og få dem til at tage det danske synspunkt alvorligt, det synspunkt, at det ville være en god idé at få forlænget forhandlingerne, og at man skal holde sig tilbage med at opstille atomraketter, så længe forhandlingerne løber, og de må have en længere tidsfrist, hvis der skal være mening i det; det

[Steen Folke]

kan alle, der kan vurdere de forhandlinger, se.

Jeg vil gerne spørge regeringen, om den, hvis man ikke har gjort noget mere aktivt end det, statsministeren refererede, er indstillet på at henvende sig til de øvrige NATO-lande med det klare ønske at få forlænget Genèveforhandlingerne, uden at der bliver tale om at færdiggøre opstillingen af de krydser- og Pershingraketter, som er fløjet ind i hvert fald i henholdsvis England og Vesttyskland.

Gert Petersen (SF):

Mit tillægsspørgsmål ligger i forlængelse af det, hr. Steen Folke netop var inde på. Nu har vi hørt statsministeren fortælle os, at udenrigsministeren har skrevet til sine kolleger, og at den danske ambassadør har taget spørgsmålet op; kollegerne har formodentlig svaret – det sagde statsministeren ikke noget om, men det hører med til almindelig høflighed, at man gør det – og så vil jeg gerne høre, hvad man videre har gjort fra regeringens side. Jeg forstår på det, at en række af de andre udenrigsministre har afvist det krav, som blev stillet af det danske folketing. Hvad gør regeringen så for at tage nogle af deres modargumenter op og gå imod disse modargumenter, som de har fremført mod folketingets beslutning? Det er jo ikke nok, at man bare sender et signal ud mere eller mindre passivt; det er ikke det, der forstås ved at arbejde aktivt for at fremme et bestemt synspunkt. Når det signal bliver afslået, må man sende nye signaler ud og få en dialog i gang med de andre. Jeg vil gerne høre, om det er sket.

Kjeld Olesen (S):

Spørgsmålet går jo på, hvad regeringen har gjort for at efterleve dagsordenen fra folketinget den 26. maj.

Vi er i dag i den helt fantastiske situation, at regeringen direkte har handlet på tværs af dagsordenen af 26. maj, og jeg tænker her på stemmeafgivelsen i går. Der er for mig at se ingen tvivl om, at det forslag, der blev forelagt i FN om fastfrysning, ligger inden for teksten og inden for rammerne af det dagsordensforslag, der blev vedtaget her i folketinget.

Mit spørgsmål til statsministeren skal derfor være: agter regeringen, når det samme forslag kommer fra komiteen og ned til plenum i FN, at ændre sin stemmeafgivelse?

Statsministeren (Poul Schlüter):

Må jeg først sige, at det spørgsmål, hr. Kjeld Olesen nu rejser, og som ligger uden for rammerne af det spørgsmål, spørgeren, hr. Steen Folke, har stillet til mig, vil jeg glæde mig til at kunne besvare en anden dag, men ikke nu.

Dernæst vender jeg mig til spørgsmålet. Jeg har allerede oplyst, at udenrigsministeren på regeringens vegne den 4. november har skrevet ganske nøje til sine kolleger i samtlige NATO-lande med en redegørelse for folketingets dagsorden af 3. november. Derefter har den danske ambassadør ved NATO i det faste råd taget sagen op med sine kolleger og fremført de synspunkter, der er indeholdt i folketingets vedtagelser. Endelig har den danske repræsentant i rådslagningsgruppen så sent som i går – vi kan jo næsten ikke komme tættere på i dag – gentaget folketingets flertals synspunkter.

Dermed mener jeg også, jeg kan svare hr. Steen Folke, at det, hr. Steen Folke beder om i sit spørgsmål i dag, har regeringen allerede gjort.

Så kan man naturligvis sige, at det er ejendommeligt, at NATO ikke har fulgt rådene, at de andre NATO-lande ikke har taget de danske synspunkter alvorligt, som hr. Steen Folke siger. Jeg tror nu nok, vore NATO-partnere har taget folketingsflertallets tilkendegivelse nok så alvorligt; det har gjort et overordentlig dybt indtryk. Men man har ikke villet følge rådene. De andre NATO-landes regeringer er uenige med hr. Steen Folke og hr. Gert Petersen i disse sikkerhedspolitiske anliggender, men det burde da ikke for de to nævnte herrer være nogen som helst overraskelse.

Må jeg sige til hr. Gert Petersen, at alle NATO-landene altså har haft den opfattelse, at man ikke har villet følge den danske anmodning; der har været lidt variation i de svar, vi har fået, men alle ledende NATO-lande har haft den opfattelse, at man ikke har ønsket at imødekomme folketingets dagsorden; de andre har haft en anden opfattelse end folketingets flertal.

[Statsministeren]

Jeg skal slutte med at sige, at den danske regering aldeles loyalt har forelagt folketingets dagsordens synspunkter for vore NATO-partnere; herom hersker ingen som helst tvivl. Man kan selvfølgelig forlange, at vi forelægger flertallets synspunkter loyalt – og det har vi gjort til 100 pct. – men man kan ikke vente, at den danske regering skulle være i stand til sådan lige pludselig at få samtlige andre NATO-lande til at antage en anden udenrigspolitisk opfattelse end den, de vitterlig har.

Formanden:

Jeg minder om, at det er spørgetid. Når jeg tager anledning til at minde om det, er det, fordi der er så mange, der ønsker at få ordet her, at jeg bliver nødt til at gøre opmærksom på, at det ikke er en forespørgselsdebat.

Steen Folke (VS):

Jeg er glad for, at jeg kan få ordet, hr. formand:

Jeg mener ikke, at statsministerens svar er spor tilfredsstillende. Der er ingen, der kræver af statsministeren, at han skulle kunne få NATO til at gøre noget, som NATO ikke vil. Det eneste krav, vi stiller, er et krav om, at statsministeren handler i overensstemmelse med en dagsorden, der pålægger ham at gøre noget, en dagsorden, som han har modtaget, som han og hans regeringspartier ikke har stemt imod. Der kræves altså en aktiv indsats efter retningslinjerne af 26. maj 1983, og det er ikke gjort med, hr. statsminister, at NATO-ambassadøren på det ene og det andet møde har forelagt, at sådan mener nu folketingets flertal.

Hvis regeringen vil gøre en aktiv indsats, kunne man gøre det, jeg spurgte om, sidste gang jeg havde ordet: man kunne komme med en henvendelse, f.eks. fra stats- eller udenrigsministeren, til de andre stats- eller udenrigsministre i NATO-kredsen, som indeholdt direkte forslag om, at der blev tale om en forlængelse af forhandlingerne mellem USA og Sovjetunionen i Genève, samtidig med at man ikke færdiggør opstillingen af de atomraketter, der er ved at blive fløjet ind. Det ville være en aktiv indsats. Er udenrigsministeren rede til at gøre noget sådant?

Birkholm (VS):

Jeg forstår ikke, at statsministeren sådan med en armbevægelse affærdiger hr. Kjeld Olesen. Det spørgsmål, som hr. Steen Folke har rejst, drejer sig jo om, på hvilken måde regeringen arbejder aktivt for dagsordenen af 26. maj 1983.

Jeg vil gerne spørge statsministeren: det at arbejde aktivt, omfatter det ikke arbejdet i FN? Vil statsministeren fuldt alvorligt hævde, at regeringens instruks til den danske FN-repræsentation om at undlade at stemme for det svensk-mexikanske resolutionsforslag om kontrolleret fastfrysning af atomvåbenarsenalerne og at undlade at stemme for det rumænske forslag om udsættelse af stationering af mellemdistanceraketter i Europa for at give bedre vilkår for Genèveforhandlingerne er udtryk for, at den arbejder aktivt for folketingets dagsordener, når det dog er klart for alle og enhver, at begge resolutionsforslag i FN meget nøje svarer til indholdet af de dagsordener?

Kjeld Olesen (S):

Statsministeren ønsker ikke at svare mig. Det må jeg jo tage til efterretning. Ikke at give et svar kan også være et svar, og jeg har forstået, at vi så vender tilbage til det spørgsmål, og hvis ikke regeringen gør det, ved den, at så vil socialdemokratiet gøre det.

Men jeg vil bare spørge statsministeren: vil statsministeren begrunde sin påstand om, at mit spørgsmål falder uden for det spørgsmål, vi her behandler?

Statsministeren (Poul Schlüter):

Må jeg svare hr. Kjeld Olesen først: nej, det er der ingen grund til at begrunde. Alle folketingets medlemmer kender jo reglerne for spørgetiden.

Så vil jeg sige, at det for regeringen har været afgørende, at vi i forbindelse med FN-resolutionernes afstemning levede op til 26. maj-dagsordenen, og det har vi gjort. Regeringen har også lagt vægt på at undgå – og det er tillige lykkedes i enhver henseende – at følge det samme afstemningsmønster som Sovjetunionen. Det drejer sig om afstemningen om otte resolutioner i FN, og i de fire, måske endda de fem – det kan vi vende tilbage til – af disse afstemninger har den danske regering stemt anderledes end vore NA-

[Statsministeren]

TO-partnere. Det er en meget stærk markering af det danske særstandpunkt, men hvis vi gik videre, tror jeg, at det både i Øst og Vest ville blive alvorligt misforstået og ville skade reelle danske interesser, som sikkerhedspolitisk er overordnede.

Det, hr. Steen Folke beder mig om, har regeringen opfyldt første gang allerede i juni måned 1983. Mere er der ikke at sige om det.

Det er klart, at nogle kan undre sig over, at NATO-landene ikke har villet følge den danske regerings opfordring i overensstemmelse med folketingsflertallets vedtagelser. NATO består jo af suveræne stater. Det er suveræne stater, der samarbejder. De er lige-stillede. På den anden side ville en og anden demokrat måske lægge vægt på, at den danske befolkning omfatter 5 millioner mennesker, inkl. alle VSerne og SFerne, og heroverfor står et samlet indbyggertal i NATO-landene på ca. 600 millioner. Vi repræsenterer altså mindre en én pct. af NATO-staternes samlede indbyggertal. Det er måske ikke underligt, at de meget store lande lægger vægt på, at de har et ansvar over for deres talstærke befolkninger. Men det har vi nu altså fra den danske regerings side ladet som om vi ikke forstod. Vi har fremført vore synspunkter på den suveræne danske regerings vegne, men man har ikke villet lytte til rådene.

Margrete Auken (SF):

Jeg er overrasket over, at statsministeren kan give så detaljerede oplysninger om befolkningstallene i NATO-landene og samtidig afvise, at FN skulle være et forum for dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, og da vi er en hel del mennesker, som skal forklare befolkningen, hvorfor FN ikke længere er et selvfølgelig forum for, hvad vi ifølge spørgsmålet skal gøre i den nærmeste fremtid for at modvirke atomoprustningen, bliver vi nødt til at få lidt mere svar end det, som statsministeren gav hr. Kjeld Olesen før, for at der kan blive mening i det.

Gert Petersen (SF):

Jeg lyttede nøje til statsministerens svar på spørgsmålet om, hvorvidt regeringen aktivt har arbejdet for at fremme synspunkterne i dagsordenen af 26. maj. Jeg lagde mærke til, at statsministeren brugte udtrykket, at man havde forelagt folketingets dagsordens syn-

punkter. Det forbavser mig. Jeg gik ud fra, at det var regeringens synspunkter – det sagde statsministeren i sin åbningstale – man havde forelagt. Jeg skal indrømme, at jeg har haft en mistanke om, at det ikke var det, men det svarer ikke helt til det, statsministeren sagde i åbningstalen.

Dermed kommer jeg til det næste. Statsministeren bruger udtrykket »forelagt« folketingets dagsordens synspunkter. Statsministeren brugte udtrykket »fremført« de synspunkter, »gentaget« de synspunkter. Må jeg have lov til at spørge: har regeringen argumenteret for de synspunkter? Hr. Steen Folke spurgte, om regeringen havde »foreslået«, at NATO skulle gøre sådan og sådan. Statsministeren har tiet til det spørgsmål. Jeg tager tavshed som udtryk for, at det har man ikke. Så spørger jeg: har man i det mindste argumenteret for, hvad der giver sig ud for ifølge åbningstalen at være regeringens synspunkter, eller har man bare fremført folketingets dagsordener?

Formanden:

Spørgeren, hr. Steen Folke, før statsministeren slutter.

Steen Folke (VS):

Jeg må konstatere, at regeringen ikke har gjort noget, der kan forstås som aktivt, for at fremme de synspunkter, der ligger i dagsordenen af 26. maj, heller ikke siden den 3. november. Jeg må desværre også forstå på statsministerens lidt arrogante måde at svare på her i dag, at statsministeren og regeringen heller ikke agter at gøre noget i fremtiden for aktivt at forsøge at realisere de synspunkter, der ligger i dagsordenen af 26. maj, bl.a. om en forlængelse af forhandlingerne i Genève.

Da det nu er sidste gang, jeg får ordet, og jeg helst skal stille et spørgsmål igen, vil jeg spørge statsministeren, om han er klar over, hvad konsekvenserne af hans holdning kan blive for regeringen.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Det sidste led i hr. Steen Folkes spørgsmål synes jeg var ejendommeligt. Hvad ligger der nu i det? En trussel? Hvad betyder det? Det kan jeg ikke svare på. Men hvilken skæbne der skal overgå regeringen i disse sager, afgør jo folketinget, så det kan jeg ikke udtale mig om.

[Statsministeren]

Må jeg i øvrigt sige til hr. Gert Petersen, at grundlaget for regeringens politik i disse sager er to ting: for det første NATOs dobbeltbeslutning, som vor forgænger har et hovedansvar for. Vi har fra regeringens side følt, at det ville være skammeligt, om regeringen svigtede i forhold til en dobbeltbeslutning, som socialdemokratiet stadig bekender sig til. Det kan vi selvfølgelig ikke gøre. Det ville bringe os i et ulykkeligt mindretal her i salen.

Det andet led i regeringens politik er naturligvis dagsordenen af 26. maj. Den har vi levet op til, den respekterer vi, og den accepterer vi. Det har vi hele tiden gjort, og vi har arbejdet aktivt for dens indhold. Derfor kan jeg også sige til hr. Steen Folke, at regeringen fortsat agter at gøre, hvad regeringen kan for at overbevise de øvrige NATO-lande om, at de råd, de henstillinger, folketinget har givet udtryk for i sine dagsordener, bør følges, men som jeg unægtelig allerede har været inde på et par gange, har det altså ikke været muligt for den danske regering, der repræsenterer 5 millioner indbyggere i forhold til de ca. 600 millioner, at overbevise de andre om, at det var lige præcis vore råd, man skulle følge, og at man skulle se væk fra de andres. Vi har ikke kunnet overbevise de andre NATO-partnere om, at folketingets dagsorden ligesom burde accepteres som samlet NATO-politik. Det kan man beklage, det er klart, men det er en kendsgerning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 199

2) Til *forsvarsministeren* af:

Birkholm (VS):

»Vil regeringen tage initiativ til, at folketingets forsvarsudvalg indkaldes umiddelbart forud for alle NATO-forsvarsministermøder (herunder NPG-møder) og ligeledes forud for alle andre NATO-møder af tilsvarende væsentlighed, samt at der på disse forsvarsudvalgsmøder altid berammes en forhåndsorientering om det pågældende NATO-mødes hovedpunkter og en debat om de danske holdninger og ønsker?«

Skriftlig begrundelse

Formålet er at opnå en øget parlamentarisk-demokratisk kontrol med Danmarks deltagelse i NATO. Dette er i allerhøjeste grad påkrævet. I et essay i Information den 21. november 1983 vil jeg dokumentere, at Danmarks tilsagn til NATOs såkaldte dobbeltbeslutning blev givet uden nogen som helst forhåndsorientering, endside drøftelse i noget relevant parlamentarisk organ. Danmark bandt sig nemlig lang tid før den 12. december 1979 til dobbeltbeslutningen.

I folketingets forespørgselsdebat den 10. november 1983 udtalte forsvarsministeren: »Gennem deltagelsen i NPG har Danmark fået mulighed for at modtage meget væsentlige informationer om den nukleare planlægning, ligesom vi har fået mulighed for at være med til at drøfte principperne for den vestlige atomafskrækkelse.« På denne baggrund forekommer det selvfølgelig, at forsvarsudvalget får mulighed for til stadighed at debattere Danmarks holdninger, så meget desto mere som »principperne for den vestlige atomafskrækkelse« i højere og højere grad har fået status som et af de brændende politiske hovedspørgsmål også her i landet.

Birkholm (VS):

I det spørgsmål, jeg her har rejst, gemmer der sig et meget, meget alvorligt problem for hele samfundsudviklingen, nemlig det problem, at en tiltagende militarisering af samfundene, en tiltagende oprustning, kun kan finde sted på bekostning af en tiltagende likvidering af demokratiet. Det ser vi i Sovjetunionen, det ser vi i USA, og det ser vi faktisk også i Danmark. Ingen regering, ingen hærledelse udsat for demokratisk kontrol kunne udklække så syge ideer som f.eks. neutronbomben, førsteslagsstrategi, førsteslagsvåben, binære nervegasser og andre af den slags makabre delikatesser, som nu i øjeblikket er på dagsordenen.

Kun ved at sætte befolkningen og den sunde menneskelige fornuft ud af spillet kan de militære eksperter få held til at drive oprustningen over i sådan noget vanvid.

Danmarks accept af dobbeltbeslutningen er et eksempel på, at den slags likvidering af demokratiet også foregår i Danmark. Den blev givet ikke alene uden rådslagning i udenrigspolitisk nævn, men også under tilsidesættelse af ethvert parlamentarisk demo-

[Birkholm]

krati. Jeg ønsker at ændre de forhold, og jeg vil spørge forsvarsministeren, om han vil hjælpe mig med det.

Formanden:

Taletiden til motiveringen er ét minut.

Forsvarsministeren (Hans Engell):

I loven om det udenrigspolitiske nævn er det bestemt, at regeringen i forbindelse med enhver beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde rådfører sig med nævnet. Det er også nævnets opgave at drøfte sager, der har betydning for landets udenrigspolitik, med regeringen og at modtage oplysninger fra regeringen om udenrigspolitiske forhold.

Det er regeringens opfattelse, at det udenrigspolitiske nævn er et velegnet forum for drøftelser eller orienteringer om væsentlige sikkerhedspolitiske emner, som behandles i møder i NATO, hvori også forsvarsministrene deltager, og at behandlingen af disse sager i nævnet i almindelighed på en udmærket måde dækker både folketingets behov for indseende med sikkerhedspolitiske sager af væsentlig betydning og regeringens behov for at rådføre sig med folketinget og at informere dette om sådanne sager.

Man må også i den sammenhæng bemærke, at den meget vidtgående inddragelse af det udenrigspolitiske nævn i bl.a. sager af sikkerhedspolitisk karakter modsvarer af en særlig tavshedspligt efter loven, en tavshedspligt, som jo ikke kan sidestilles med de forhold, der er i det forsvarsudvalg, vi har i folketinget.

Den tidligere forsvarsminister anførte i de almindelige bemærkninger til forslaget om den nuværende lov om forsvarrets organisation, at det var hensigten at udbygge den gældende praksis for orientering af forsvarsudvalget om forsvarrets status og anskaffelsesplaner og i det hele taget om grundlaget for og konsekvenserne af forestående beslutninger vedrørende forsvarrets forhold. De bemærkninger, som blev gjort i den sammenhæng, er også mit udgangspunkt ved bedømmelsen af, hvilke sager jeg bør orientere forsvarsudvalget om.

Jeg skal derfor sige til hr. Birkholm, at regeringen ikke finder anledning til at indføre en slags konsultationsprocedure i forhold

til forsvarsudvalget, således som hr. Birkholm har skitseret i sit spørgsmål.

Birkholm (VS):

Det er meget godt, at forsvarsministeren henviser til udenrigspolitisk nævn; det gør grundloven også; den siger nemlig i § 19, stk. 3, at det udenrigspolitiske nævn skal indkaldes forud for alle vigtige udenrigspolitiske beslutninger til rådslagning.

Man kan roligt sige, at den vigtigste udenrigspolitiske beslutning siden Danmarks tiltrædelse af NATO i 1949 har været dobbeltbeslutningen af 12. december 1979. Ikke desto mindre blev denne beslutning truffet uden forudgående rådslagning i udenrigspolitisk nævn. Danmark bandt sig nemlig, allerede flere år før en dobbeltbeslutning blev truffet, formelt dels gennem NATOs atomplanlægningsgruppe, dels gennem forskellige andre ekspertgrupper i tilknytning til atomplanlægningsgruppen, til dobbeltbeslutningen. Det er selve problemet: der foregår en lang række konsultationer i NATO – i NATOs atomplanlægningsgruppe især – hvor der ikke er noget som helst indseende eller nogen parlamentarisk kontrol fra dansk side.

Derfor finder jeg, at forsvarsministerens svar er meget utilfredsstillende. Forsvarsministeren ønsker ikke at sikre parlamentarisk-demokratisk kontrol med den side af dansk politik, der har den største betydning for befolkningens fremtid, ja, for de kommende generationers overlevelse overhovedet. De livsvigtige spørgsmål ønsker forsvarsministeren at overdrage til våbeneksperter, til eksperter med tilknytning til militærindustrien, til karrierediplomater osv. Det er helt uacceptabelt, og jeg finder ingen grund til at søge yderligere debat. Jeg skal meddele, at jeg i stedet for vil indlevere de spørgsmål, jeg har stillet, som forslag til folketingsbeslutning, der pålægger regeringen at sikre den parlamentarisk-demokratiske kontrol, som jeg her i al stilfærdighed forsøgte at få forsvarsministeren til at indføre.

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Jeg skal bare over for hr. Birkholm endnu en gang understrege det udenrigspolitiske nævns rolle i denne sammenhæng. Nu har jeg også her for en uges tid siden revet et kvarter eller tyve minutter ud af kalenderen

[Forsvarsministeren]

for at læse hr. Birkholms meget ordrige indlæg i Information, hvis synspunkter jo er gentaget her. Det er ikke min opgave at forsvare den tidligere regering – det tror jeg måske også nok man vil have sig frabedt – men jeg vil dog gerne pege på, at der forud for, at man gik ind i dobbeltbeslutningen i sin tid, var ikke mindre end to forespørgselsdebatter her i folketinget, to forespørgselsdebatter, hvorunder der også er blevet stillet dagsordensforslag, bl.a. fra det parti, som hr. Birkholm repræsenterer, og det var et dagsordensforslag, der blev stemt ned af et meget stort og stærkt flertal dengang.

Birkholm (VS):

Hvis man nu tillader sig at drage disse forespørgselsdebatter ind i diskussionen, skal jeg gøre opmærksom på, at ved disse forespørgselsdebatter blev der fra regeringens, den daværende forsvarsministers, side for den første forespørgselsdebats vedkommende henvist til, at der endnu ikke var noget som helst grundlag for at diskutere spørgsmålet om dobbeltbeslutningen her i folketinget. I den anden forespørgselsdebat, som fandt sted 2 uger før dobbeltbeslutningen blev truffet, var det i realiteten allerede alt for sent at diskutere noget som helst i folketinget, og socialdemokratiet kom ikke igennem med sit ønske om at få dobbeltbeslutningen udsat. Jeg finder det fuldstændig arrogant af forsvarsministeren at komme her og henvise til disse to forespørgselsdebatter, som ikke ændrer noget som helst ved billedet af, at det parlamentariske demokrati har været sat fuldstændigt ud af spillet i forbindelse med indgåelsen af dobbeltbeslutningen. Det var dog det værste.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 202

3) Til *forsvarsministeren* af:

Pelle Voigt (SF):

»Hvad kender ministeren til de fælles overvejelser mellem regeringen og de NATO-allierede om regeringens forbliven eller afgang som reaktion på folketingsflertallets forsvarspolitiske beslutninger, som ministeren for offentlige arbejder beskrev i en artikel i Sjællands Tidende den 30. juli 1983, og

som nu sidst med næsten samme ord er blevet beskrevet af formanden for folketingets forsvarsudvalg, Poul Emmert Andersen, på centrum-demokraternes landsmøde?«

Skriftlig begrundelse

I en svarartikel til mig i Sjællands Tidende og andre af venstrepressens blade den 30. juli 1983 fortalte ministeren for offentlige arbejder, at spørgsmålet om regeringens forbliven eller afgang som reaktion på folketingsflertallets afgørelser om dansk sikkerhedspolitik ville blive overvejet internt og med vore allierede. Ministeren besvarede her bl.a. spørgsmålet om, hvor længe regeringen ville blive siddende trods vedtagelser, der gik dens sikkerhedspolitiske linje imod, med ordene: »Man kan ikke i længden forblive i et samarbejde – endsige i en alliance – med mindre man er villig til at bære sin del af byrderne derved. Ud fra dette ufravigelige grundlag vil vi i enhver situation træffe den afgørelse, som bedst tjener det danske forsvaret. Hvis vi stilles i nye pressede situationer, vil vi internt og med vore allierede overveje, hvilken disposition der bedst gavner dette formål.

Finder vi, at vi i situationen kan opnå det bedst mulige for Danmark ved at gå af, så går vi. Kommer vi derimod til det resultat, at udskrivning af valg eller tilbagetræden kun yderligere vil skade Danmarks sikkerhed og anseelse, ja, så bliver vi selvfølgelig siddende.«

Hvis spørgsmålet om den danske regerings forbliven eller afgang virkelig forhandles med NATO som hævdet af ministeren for offentlige arbejder og formanden for forsvarsudvalget, er der tale om afgivelse af dansk suverænitet i et helt uønsket omfang.

Hvis regeringen vil fjerne den ubehagelige mistanke om, at noget sådant finder sted, må man følgelig ikke alene dementere eller bortforklare Emmert Andersens udtalelser, men også det svar, ministeren for offentlige arbejder gav på mit spørgsmål så tidligt som den 30. juli 1983.

Der har været rigelig tid til at dementere sidstnævnte udtalelser – som nøje svarer til Emmert Andersens – men det er aldrig sket.

Indtil et – i givet fald stærkt forsinket – dementi fremkommer, må man vel gå ud fra, at Emmert Andersens og ministeren for of-

[Pelle Voigt]

fentlige arbejders udtalelser ikke alene er i overensstemmelse med hinanden, men desværre også med kendsgerningerne.

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Jeg skal til hr. Pelle Voigt sige, at regeringen ikke med NATO eller med vores NATO-partnere rådfører sig eller har rådført sig vedrørende den holdning, som regeringen agter at indtage til mulige dagsordener i folketinget i anledning af INF-forespørgselsdebatter – eller for den sags skyld andre debatter. Vi har heller ikke på noget tidspunkt modtaget råd eller henstillinger herom fra vores allierede.

Derimod har regeringen selv sagt – og det er jo også i overensstemmelse med formuleringen i de dagsordener, der er blevet vedtaget – efter folketingets vedtagelse gjort disse dagsordener til genstand for både samtaler og orienteringer i forholdet til vores NATO-allierede.

Jeg skal også sige til hr. Pelle Voigt, at det vist skulle være unødvendigt for mig her at understrege, at mulige parlamentariske konsekvenser af tingets dagsordener ene og alene drages af vores statsminister.

Pelle Voigt (SF):

Nu lever vi jo i dage, hvor folk fejlciteres i et omfang, som man sjældent har set magen til i nyere dansk politisk historie, og derfor vil jeg da godt sikre mig, at forsvarsministeren kan bekræfte, at ministeren for offentlige arbejder enten ikke har skrevet den pågældende artikel, som jeg har citeret i begrundelsen for mit spørgsmål, eller at han med sin artikel, hvori han skildrer disse overvejelser internt og med vore allierede, har ment noget ganske andet end det, der rent faktisk står i artiklen. Hvis det sidste er tilfældet, kunne jeg vældig godt tænke mig at vide, hvad det egentlig er, ministeren for offentlige arbejder har ment. Jeg går ud fra, at forsvarsministeren har haft lejlighed til inden spørgetiden og besvarelsen af spørgsmålet her i dag at sætte sig ind i, hvad det egentlig er for forhandlinger og samtaler, ministeren for offentlige arbejder har haft i tankerne, da han den 30. juli offentliggjorde sit svar til mig i venstrepressen.

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Jeg vil gerne bekræfte over for hr. Pelle Voigt, at ministeren for offentlige arbejder har skrevet en udmærket artikel, som jeg har læst i en række af venstrepressens aviser. Jeg synes, det var en både interessant og velskrevet artikel, ministeren for offentlige arbejder havde skrevet, men hvis hr. Pelle Voigt sigter til den del af den, som han havde inddraget i sit spørgsmål, altså om regeringen rådfører sig eller ikke rådfører sig, hvad ministeren for offentlige arbejder jo heller ikke siger noget om, så fremgår det af mit første svar, hvordan forholdene er.

Pelle Voigt (SF):

Ministeren for offentlige arbejder skriver i sin artikel, som jeg desværre tvinges til at citere:

»Hvis vi stilles i nye pressede situationer, vil vi internt og med vore allierede overveje, hvilken disposition der bedst gavner dette formål.

Finder vi, at vi i situationen kan opnå det bedst mulige for Danmark ved at gå af, så går vi. Kommer vi derimod til det resultat, at udskrivning af valg eller tilbagetræden kun yderligere vil skade Danmarks sikkerhed og anseelse, ja, så bliver vi selvfølgelig siddende.«

Betyder den citerede passage i ministeren for offentlige arbejders artikel noget helt andet end det, der står, og kan forsvarsministeren i givet fald forklare mig, hvad artiklens ordlyd betyder?

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Nu må jeg sige til hr. Pelle Voigt, at jeg ikke er uddannet som skriftforsker, og jeg er ikke i stand til at tolke en artikel mere i detaljer, end jeg allerede har gjort. Jeg synes, det er en udmærket og interessants artikel, ministeren for offentlige arbejder har skrevet.

Det, der er kernen i hr. Pelle Voigts spørgsmål, er, om regeringen – bortset fra at det teknisk og praktisk er umuligt – rådfører sig med sine allierede vedrørende dagsordener, og det er det, jeg har sagt til hr. Pelle Voigt ikke er tilfældet, hverken før eller nu.

Pelle Voigt (SF):

Nu har jeg jo faktisk ikke i selve mit spørgsmål her inddraget spørgsmålet om forudgående drøftelser af dagsordener. Det har

[Pelle Voigt]

jeg stillet et andet spørgsmål til forsvarsministeren om, som jeg forventer svar på i løbet af meget kort tid.

Det, dette spørgsmål drejer sig om, er, om regeringen faktisk, sådan som ministeren for offentlige arbejder udtrykkeligt skrev i sin artikel, forhandler med Danmarks NATO-allierede om, under hvilke vilkår regeringen skal beslutte enten at blive siddende eller at gå af. Det er faktisk det, spørgsmålet her drejer sig om, og det er det, som gør spørgsmålet ganske alvorligt, for hvis ministeren for offentlige arbejder har ret i det, han skriver i den artikel, som forsvarsministeren her betegner som så glimrende og udmærket, er det en ganske uhørt indskrænkning af Danmarks suverænitet, regeringen har pålagt sig ved at gå ind i en sådan procedure. Men hvis ministeren for offentlige arbejder har ment noget helt andet end det, der står, kan jeg så ikke – og nu spørger jeg for tredje gang – få at vide, hvad meningen egentlig er med ministerens udtalelse?

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Nu er det lidt svært for mig at sige, hvad meningen er i en artikel, jeg ikke selv har skrevet, men som jeg siger til hr. Pelle Voigt, sker der hverken før eller efter vedtagelser af dagsordener nogen rådførelse med andre. Det var det, der var det centrale i hr. Pelle Voigts spørgsmål, og det er det, jeg har givet hr. Pelle Voigt et svar på her.

Med hensyn til de parlamentariske konsekvenser, er det da, som det også fremgår af vores grundlov, helt statsministerens ansvar, statsministerens afgørelse, nu som før.

Ole Espersen (S):

Jeg må indrømme, at det også gav noget af et gib i mig, da jeg i sommerferien på Bornholm læste det, som hr. Arne Melchior, vores trafikminister, udtalte. Nu siges der jo meget i løbet af sommeren, og jeg reagerede ikke, men jeg har ligesom hr. Pelle Voigt den opfattelse, at der var tale om en besynderlig form for sammenblanding af andre stateres interesser og vore egne.

Nu er ministeren for offentlige arbejder jo ikke blot minister for offentlige arbejder, men også koordinationsminister, og derfor synes jeg ikke, vi kan forlade dette spørgsmål uden at få et klart svar på, om de synspunk-

ter, som ministeren for offentlige arbejder, der også er koordinationsminister, har givet udtryk for i den pågældende artikel, dækker regeringens holdning. Det er ikke et spørgsmål om, hvorvidt man har forhandlet konkret, det er et spørgsmål om, hvorvidt det er regeringens politik at ville rådføre sig med andre stater, før man træffer danske indenrigspolitiske beslutninger.

Stubkjær Pedersen (CD):

Jeg ved ikke, om jeg må spørge statsministeren: hvad er en koordinationsminister?

Forsvarsministeren (Hans Engell):

Jeg skal sige til hr. Ole Espersen: nej, det er ikke regeringens politik. Regeringen rådfører sig hverken inden eller efter. I det omfang dagsordener på den ene eller den anden vis foreskriver, at regeringen optræder i et bestemt handlingsmønster, lever vi loyalt op til formuleringen i de dagsordener. Det har vi også gjort hidtil. Men rådføringen sker internt i regeringen, og de parlamentariske konsekvenser drages af regeringen; sådan er det.

Formanden:

Spørgsmålet, som hr. Stubkjær Pedersen stillede, kan godt blive stillet, men det kan ikke blive besvaret under dette spørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 200

4) Til ministeren for kulturelle anliggender af: Birkholm (VS):

»Vil ministeren tage initiativ til at sikre, at ledelsen i Dansk Håndbold Forbund (DHF) ikke grundlovsstridigt forsøger at fratage håndboldlandsholdets spillere deres politiske menings- og ytringsfrihed ved at forbyde spillerne at give udtryk for venstreorienterede pacifistiske standpunkter og i stedet påtvinge dem den højreorienterede såkaldte holdnings- og ideologiløshed (partiet CDs erklærede ideologi)?«

Skriftlig begrundelse

Frie mennesker er de bedste boldspillere. DHFs ledelse forsøger i øjeblikket – assisteret af en række højreorienterede politikere

[Birkholm]

– at binde og hæmme det danske håndboldlandsholds spillere og trænere. De må ikke agitere for fred. Til trods herfor er vi mange, der håber, at håndboldlandsholdet vil opnå glimrende resultater ved de olympiske lege, ligesom vi håber, at fodbolddlandsholdet vil opnå glimrende resultater i EM-slutspillet.

Birkholm (VS):

Jeg er af den opfattelse, at frie mennesker er de bedste boldspillere, og jeg er også af den opfattelse, at mange, mange mennesker ønsker, at det danske håndboldlandshold opnår glimrende resultater ved de olympiske lege i Los Angeles. Vi håber også, at resultaterne opnås ved det, som er det danske boldspils særlige kendetegn, nemlig det fantasifulde, det kreative, det overraskende og det angrebsbetonede spil, et spil, som er vokset frem i Danmark af to grunde. For det første fordi idrætsudøvelsen i Danmark endnu foregår under langt mindre kommercielt og statsligt tryk end i andre lande, i større frihed, og for det andet fordi menings- og holdningsfriheden i det danske samfund endnu trods alt er større end i de fleste andre lande. Autoritetstroen er mindre på trods af kulturministerens fars og partiformands, hr. Erhard Jakobsens, forsøg på at undertrykke denne meningsfrihed.

Jeg mener, at kulturministerens ønske om politisk ensretning af håndboldlandsholdets spillere uvægerlig vil føre til det samme stereotyp, uselvstændige maskinspil, som man kender fra Moskva, Østberlin og Bayern.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg har fornemmet hr. Birkholms spørgsmål således, at det, hr. Birkholm rent faktisk vistnok engang spurgte mig om, var, hvorvidt jeg agtede at rette henvendelse til håndboldforbundet. Det gør jeg ikke.

Birkholm (VS):

Der blev i forgårs indgået en aftale. Den er blevet påtvunget håndboldlandsholdets spillere på et møde mellem spillerrepræsentanterne og Dansk Håndbold Forbund, og den er klart uacceptabel, fordi grundlovens ytringsfrihedsparagraf, § 77, ikke respekteres. Aftalen går nemlig ud på, at når spillerne agter at give udtryk for deres personlige

holdninger, skal ledelsen først være orienteret, så den kan tage stilling til konsekvenserne.

Grundlovens § 77 siger:

»Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingen sinde på ny indføres.«

Hvor ser man ellers i samfundet, bortset fra på håndboldlandsholdet, at mennesker først skal spørge andre om lov, inden de fremfører deres opfattelser. Det er jo nærmest, som om man gør håndboldlandsholdet til et politisk parti, men selv i socialdemokratiet får hr. Robert Pedersen dog lov til at udtrykke sine synspunkter uden først at spørge hr. Anker Jørgensen om lov og uden at blive sat af holdet bagefter endda.

Hvis kulturministeren accepterer Dansk Håndbold Forbunds censur, hvad bliver så det næste? Skal Ove Sprogø spørge kulturministeren om lov, førend han underskriver en protestannonce mod atomvåben? Han er jo dog en såkaldt offentlig person ligesom håndboldspillerne på landsholdet.

Formanden for den københavnske håndboldklub HG har til pressen udtalt, at de, der optræder med »Nej til atomvåben«-mærket, vil blive sat af holdet. Jeg vil gerne spørge kulturministeren: hvis landsholdsspillere eller klubspillere sættes af holdet som følge af politiske tilkendegivelser, vil kulturministeren så skride ind og kræve grundloven respekteret, eller kender kulturministeren slet ingen grænser?

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg kan kun sige, at efter det, jeg har fået oplyst, foreligger der overhovedet ikke nogen sag om knægtelse af ytringsfriheden eller en nedvurdering eller overtrædelse af grundloven, og derfor agter jeg ikke at foretage mig noget som helst.

Jeg vil i øvrigt udtrykke undren over, at hr. Birkholm kan tro på, at voksne mennesker lader sig påtvinge en aftale. Det synes jeg nok er at undervurdere både vore spillere og vores idrætsforbund.

Birkholm (VS):

[Birkholm]

De pågældende spillere vil måske gerne opretholde deres plads på landsholdet og bliver så nødt til at give køb på andre punkter. Jeg går ud fra, at kulturministeren kender de aftaler, der er blevet indgået – det er dog hendes ressort – så jeg vil nøjes med at konstatere, at kulturministeren ikke er enig i, ja, måske slet ikke engang forstår den frihedstanke, at de frie mennesker er de bedste boldspillere. Det er ærgerligt, men politisk måske ikke så overraskende. Man må nok konstatere, at kulturministeren interesserer sig lige så lidt for sport, som hun interesserer sig for kultur.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg vil bare bruge lejligheden til at tage afstand fra hr. Birkholms konklusioner.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 187

5) Til *undervisningsministeren* af:

Jytte Andersen (S):

Betyder ministerens tilbagetrækning af forslaget om privatisering af rengøringen på Københavns universitet, at ministeren også trækker sine forslag om lignende privatiseringer på andre højere læreanstalter tilbage?»

Skriftlig begrundelse

I dagbladet Aktuelt den 17. november 1983 kunne man læse om Københavns universitets udelte glæde over, at ministeren trækker sit forslag om privatisering af rengøringen på universitetet tilbage. Det fremgår af artiklen, at ministerens privatiseringstanke har voldt universitetet mange bryderier, og at det i nogen grad har hindret universitetet i at udføre sin primære opgave – nemlig at forske og undervise. Hvis noget lignende gør sig gældende på de andre læreanstalter, der har måttet fungere som forsøgsområde for ministerens privatiseringskrav, kunne ministeren sikkert gøre både dem og effektiviteten i undervisningssystemet en stor tjeneste ved at meddele klart, om felttoget er helt afblæst eller det kun er et flankeangreb, som er aflyst.

Jytte Andersen (S):

Baggrunden for mit spørgsmål er, at et af de mere besynderlige forslag, som vores nuværende undervisningsminister har været fadder til, har fundet en i hvert fald for en dels vedkommende lykkelig løsning.

Forslaget gik ud på, at der på de højere læreanstalter ikke har været tale om besparelsesforslag, men alene forslag, som skulle privatisere rengøringen på de højere læreanstalter. Det er fremgået af pressen, at ministeren har trukket sit forslag tilbage om at overføre lønkontoen til fremmede tjenesteydelser for så vidt angår Københavns universitet, og det har selvfølgelig skabt glæde på universitetet – og ikke uden grund.

Mit spørgsmål er så i al fremsommelighed, om ministeren også er blevet klogere med hensyn til de andre højere læreanstalter, for der er jo sket fuldstændig det samme dér med et forsøg på en overflytning fra lønkontoen til fremmede tjenesteydelser. Hvis ministeren har set i øjnene, at han ville få et flertal imod sig ved finanslovaftemningen vedrørende Københavns universitet, kan han sandsynligvis også se det i forbindelse med de andre højere læreanstalter.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg er lykkelig for spørgsmålet, for hvor er der dog sagt og skrevet meget vrøvl om denne sag. Den har intet med ideologi eller med regeringens eventuelle privatiseringsønsker at gøre. Den har alene noget at gøre med personalerammerne, som det er enhver ministers pligt at søge at overholde, og da det drejer sig om institutioner, der er til for at fremme undervisning og forskning her i landet, har ministeriet, synes jeg, meget fornuftigt sagt, at disse personalerammer kunne man overholde på en lempeligere måde ved, at en lille del af rengøringspersonalet blev overført til private rengøringselskaber. Jeg indrømmer, at det kan se ud, som om man derved ikke opnår noget, som gavner undervisningen og forskningen, men personalerammer er nu engang personalerammer, og hvis man siger, at personalerammer skal man ikke have, er man mere rabiat, end regeringen ønsker at være, f.eks. i forbindelse med vores moderniseringsprogram, hvor vi faktisk anerkender, at vi fortsat skal have personalerammer.

Nu sker der så det, at der sandsynligvis i forbindelse med finanslovaftemningerne

[Undervisningsministeren]

viser sig at være et flertal for at udvide personalerammerne, og i samme øjeblik det er tilfældet, har ressortministeren, altså undervisningsministeren, mulighed for at sige til institutionerne: nu er I stillet frit. Men det kunne jeg ikke gøre, før jeg med en vis sikkerhed kunne vide, om personalerammerne blev udvidet.

Man kan så til slut stille det spørgsmål, om ikke man burde have en anden form for personalerammer, for hvis personalerammernes formål er f.eks. at sikre, at man ikke sparer alt andet end personalet væk, så forekommer det som lidt af en omgåelse, at man så at sige ved siden af personalerammerne ansætter det samme personale, nemlig i form af, at man bestiller et selskab. Den overvejelse kan jeg love spørgeren at vi gør os i undervisningsministeriet, og den tror jeg også man gør sig i finansministeriet. Men nu har jeg givet forklaringen på, hvordan sagen opstod, og hvorfor en minister ikke egenhændigt kan bryde sine personalerammer.

Jytte Andersen (S):

Jeg tror ikke, ministeren kan bestride, at det, der har været tale om, er, at der har skullet overføres 14 mill. kr. fra lønkontoen til fremmede tjenesteydelser, og det er det, der har udløst utrygheden, bl.a. på Københavns universitet, fordi man har fået den opfattelse – og den har ikke været ubegrundet – at man så privatiserede rengøringen. Det har betydet, at den lille del, som ministeren omtaler, rent faktisk er 100 rengøringsassistenter på Københavns universitet, som allerede havde modtaget deres afskedigelse, men den er nu blevet trukket tilbage, og det vil jeg godt takke ministeren for.

Jeg måtte forstå svaret sådan, at der ikke var sket noget. Sagen er jo den, at der er sket noget, for ministeren har trukket sit forslag, som betød de nævnte konsekvenser for Københavns universitet, tilbage, og det skal ministeren have tak for. Men jeg fik ikke svar på, om ministeren også trækker sit forslag tilbage vedrørende de andre højere læreanstalter, og det var det, mit spørgsmål gik ud på.

Stavad (S):

Nu forstår jeg på undervisningsministeren, at dette intet har med ideologi at gøre, og det

glæder mig selvfølgelig, hvis det forholder sig på den måde.

Men jeg vil godt spørge ministeren, om det så også indebærer, at ministeren ikke på et senere tidspunkt vil forsøge noget tilsvarende uden forinden at have forhørt sig i folketinget om, hvorvidt der i stedet for er et flertal for at udvide personalerammerne, og om ministeren er enig i, at den løsning, der nu foreligger, er langt den sagligste og langt den bedste.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Selvfølgelig gælder den udvidelse af personalerammerne også andre institutioner. Der er ikke tale om, at Københavns universitet får særbehandling. Men jeg gentager: det var ikke noget, jeg selv kunne have gjort. Vi er nødt til at overholde de personalerammer, vi har, og jeg vil også gerne gentage den indrømmelse, at personalerammer ikke forekommer særlig hensigtsmæssige, når man kan omgå dem ved at gå over til rengøring ved selskab; den sag vil blive overvejet i forbindelse med fremsættelse af finanslovsforslaget næste år.

Når hr. Stavad nævner det spørgsmål igen, om det har noget med ideologi at gøre, vil jeg gøre opmærksom på, at det har så lidt med ideologi at gøre, at jeg faktisk læste om sagen i avisen. Det var altså ikke noget magtbud fra oven, fra finansministeren eller fra undervisningsministeren, nej, det var såmænd ministeriets nansomme måde at leve med personalerammerne på, og det må man lige forstå. Det er der i øvrigt adskillige af institutionerne som udmærket har forstået.

Når hr. Stavad så spørger, om jeg nu vil indrømme, at det er det bedste, at man gør rent ved offentligt ansat personale, vil jeg svare: nej, det vil jeg bestemt ikke indrømme, for det ville jo være ideologisk, hvis man på den måde på forhånd sagde, at kvaliteten afhænger af, om man nu er offentligt ansat eller privat ansat. Jeg troede, at det, vi var enige om, og det, som jeg i hvert fald er enig med fru Ritt Bjerregaard om, er, at vi skal vælge den løsning, der er billigst og bedst i hvert enkelt tilfælde. Jeg tror ikke på alle de argumenter, der er fremkommet om, at det er langt det billigste og bedste i offentlig regie. På den anden side ønsker jeg at nagle universiteterne fast til deres ansvar for bedst

[Undervisningsministeren]

mulig forvaltning af deres midler, så jeg vil helst ikke gribe ind over for deres dispositioner i den henseende.

Når så hr. Stavad til sidst spørger, om jeg vil spørge folketinget før fremsættelse af et finanslovforslag næste år, er svaret nej.

Jytte Andersen (S):

Ministeren siger, at han ikke vil blande sig i de interne forhold på universitetet, men det kan dog ikke være ukendt for ministeren, at man bl.a. på Københavns universitet har forsøgt sig med privat rengøring, og at det er bedst og billigst i offentlig regie. Derfor er der sådan set heller ingen grund til, at ministeren til næste år gør andet end at sige, at universitetet selv må afgøre, på hvilken måde man skal gøre rent på universitetet. Men jeg har forstået det sådan, at til næste år vil der ikke komme samme ideologiske korstog mod rengøring på de højere læreanstalter, og det vil jeg godt have en kommentar til.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg kan bekræfte, at også næste år må hver minister overholde sine personalerammer på den måde, der er bedst forenelig med de opgaver, som den offentlige sektor skal løse.

Angående spørgsmålet, om det er bevist, at det er billigst og bedst med offentlig rengøring, vil jeg sige, at det overhovedet ikke er bevist, men det var måske en god idé, at vi fik en undersøgelse af det, så vi kunne få kastet lys over denne sag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 188

6) Til *landbrugsministeren* af:

Stavad (S):

»Vil ministeren oplyse, hvor store beløb Mejeriselskabet Danmark, Mejeriselskabet Esbjerg, DAK, Roskilde, og Østjyske Slagterier, Bjerringbro, hver har modtaget i projektstøtte, og hvor store beløb den enkelte virksomhed har modtaget til maskiner og produktionsudstyr, som senere er indgået i sale and lease back-arrangementer?«

Skriftlig begrundelse

I TV-Avisen 16. november 1983 oplystes, at de fire omtalte virksomheder har modtaget projektstøtte til maskiner og produktionsudstyr, som senere er solgt til leasingselskaber for derefter at blive tilbagelejet af de sælgende virksomheder. Det fremgår af ministerens oplysninger til landbrugs- og fiskeriudvalget (alm. del L, bil. 26), at ministeren har bedt virksomhederne om oplysninger, der, hvis virksomhederne har svaret på ministeriets spørgsmål, skulle muliggøre besvarelsen af det stillede spørgsmål.

I TV-Avisen 16. november 1983 oplystes, at Østjyske Slagterier, Bjerringbro, benægtede at have benyttet sale and lease back-arrangementer ved produktionsudstyr, som der er ydet projektstøtte til.

Af besvarelserne til landbrugs- og fiskeriudvalget (alm. del L, bil. 27 – spm. L 13 og L 14) fremgår, at ministeren tilsyneladende har ladet sig nøje med ufyldestgørende svar på ministeriets spørgsmål til virksomhederne.

Da der er tale om milliontilskud, som er brugt i strid med intentionerne i projektstøtteordningen – efter ministerens oplysninger har de fire virksomheder modtaget i alt 28,1 mill. kr. i tilskud – har det en almen interesse at få afdækket det »misbrug«, som har fundet sted.

Stavad (S):

Baggrunden for spørgsmålet er de oplysninger, som vi har fået i landbrugs- og fiskeriudvalget, hvor vi også inden for den sidste uge har fået en kopi af det brev, som ministeren har sendt ud til de pågældende virksomheder, som har modtaget projektstøtte. Dette brev slutter:

»I bekræftende fald skal ministeriet udbede sig oplysning om, hvilke maskiner der er solgt og til hvilken pris, ligesom kontraktens løbetid, en eventuel aftale om tilbagekøb af det leasede og tilbagekøbsfristen ønskes oplyst.«

Hvis ministeren har modtaget klare svar på de spørgsmål, ministeren her har stillet, forventer jeg også, at ministeren kan give mig et klart svar på det spørgsmål, jeg har stillet ministeren.

Landbrugsministeren (Niels Anker Kofoed):

Det er fortsat min opfattelse, at oplysninger vedrørende enkelte virksomheders finan-

[Landbrugsministeren]

sielle dispositioner i denne sag bør behandles fortroligt.

Når jeg derfor nu svarer på det af hr. Stavvad stillede spørgsmål, indebærer dette ikke hverken en af- eller en bekræftelse af, at de virksomheder, der er nævnt i spørgsmålet, har indgået leasingaftaler for udstyr, hvortil der er ydet projektstøtte. Jeg kan yderligere oplyse hr. Stavvad om, at kommissionen to gange årligt, nemlig i juni og december måned, træffer beslutning om, hvilke ansøgninger om projektstøtte der kan imødekommes. I forbindelse med disse halvårslige udlojninger udsender såvel landbrugsministeriet som EF-Kommissionen meddelelse om, hvilke virksomheder der får støtte. Disse oplysninger refereres i store dele af landets dagspresse.

Nu har hr. Stavvad altså anmodet mig om, at disse oplysninger endnu en gang meddeles for så vidt angår de fire virksomheder, der nævnes i spørgsmålet.

Jeg kan oplyse, hvad disse fire virksomheder har fået af projektstøtte. Mejeriselskabet Danmark har fået 14.175.000 kr. til fire projekter. Mejeriselskabet Esbjerg har fået 1.476.000 kr. til ét projekt, DAK, Roskilde, 1.273.000 kr. og Østjyske Slagterier godt 11 mill. kr. til fire projekter.

Må jeg så tilføje, at når hr. Stavvad anfører, at jeg skulle have ladet mig nøje med ufyldestgørende svar fra virksomhederne, er der tale om en forvrængning. Ved mit rundspørge til virksomhederne har det været afgørende, hvorvidt sale and lease back fandt sted med hensyn til projektstøttet udstyr eller ej.

48 virksomheder svarer nej, 4 svarer, at de har benyttet sådanne kontrakter, eller at det ikke kan udelukkes.

De svar mener jeg opfylder formålet med undersøgelsen. De belyser, at sådanne kontrakter i nogle tilfælde er indgået, men af et fåtal af virksomheder.

Stavad (S):

Ministeren svarede jo kun på den første halvdel af mit spørgsmål, for ministeren oplyste intet om, hvor store tilskud der var ydet til de konkrete maskiner og produktionsmidler, som senere var indgået i disse sale and lease back-arrangementer.

Jeg ved ikke, om ministeren virkelig alvorligt mener, at projekter, hvori der indgår sto-

re samfundsøkonomiske midler, bare kan holdes skjult for offentligheden. Det drejer sig her om fire konkrete virksomheder, som har modtaget over 28 mill. kr. i tilskud, og hvis vi deler det op på fire virksomheder, er det jo, som ministeren allerede har oplyst, ikke småpenge; derfor mener jeg også, at offentligheden har krav på at få oplyst, hvordan man har anvendt disse midler.

Når ministeren så slutter med at sige, at han har fået konkrete oplysninger om det, der er spurgt om, og ikke har ladet sig nøje med et halvt svar, må jeg gøre opmærksom på det svar, ministeren har givet landbrugsudvalget på bilag 27, spm. 14. Spørgsmålet lyder: hvilke priser har de fire virksomheder opnået ved salg af driftsmidlerne i forhold til anskaffelsespriserne, som tilskuddene er udmålt efter? Ministeren siger dér, at det ikke er muligt at besvare dette spørgsmål fuldstændigt. Hvis ministeren havde fået konkrete oplysninger i forhold til det spørgsmål, der var stillet af ministeriet, kunne han have givet konkret svar.

Så slutter svaret på spørgsmålet med, at salgspriserne dog i visse tilfælde ikke synes at have afvejet væsentligt fra anskaffelsespriserne. Ministeren og jeg har hidtil været enige om, at der sandsynligvis ikke har været noget ulovligt i dette. Jeg mener, at det svar antyder, at der kan være tale om ulovligheder med opskruede priser for at opnå de størst mulige afskrivninger. Derfor vil jeg spørge ministeren, om ministeren på det grundlag vil forfølge sagen.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne spørge ministeren, om det indgår i ministerens overvejelser at kræve de penge tilbagebetalt, som er givet disse andelsforetagender til køb af maskiner, hvis de virkelig har ladet disse maskiner indgå i dette sale and lease back-arrangement. Det er vist et af de arrangementer, som praktisk talt hele folketinget anser for uheldige, og som ikke bør finde sted, nemlig dette, at man sælger en afskrivningsret, som man ikke har. Mit spørgsmål er altså: indgår det i ministerens overvejelser at kræve disse penge tilbagebetalt af disse foretagender?

Landbrugsministeren (Niels Anker Kofoed):

[Landbrugsministeren]

Hvis jeg må have lov til at svare hr. Bernhard Baunsgaard først, så kan jeg sige, at jeg tidligere har svaret hr. Stavad, at jeg ingen muligheder har for at kræve disse penge tilbagebetalt, for der er ikke foretaget noget som helst ulovligt eller noget, der er i strid med projektstøttereglerne. Jeg har gjort noget andet: jeg har anmodet Kommissionen om, at den for fremtiden, når den uddeler projektstøtte, indsætter en paragraf, således at hvis man bruger støtten, som den er brugt her, så er der adgang til at kræve disse penge tilbagebetalt.

Jeg sætter pris på, at hr. Bernhard Baunsgaard bruger ordet »uheldigt«. Jeg synes, det er mere passende, end når hr. Stavad bruger ordet »misbrug«. Ordet står ganske vist på papiret i gåseøjne, men det er meget svært, når det bliver udtalt, at vide, at det står i gåseøjne.

Jeg vil gerne fastslå, at disse virksomheder intet ulovligt har gjort. At det ud fra en moralsk betragtning er uheldigt, som hr. Bernhard Baunsgaard siger, bliver i hvert fald rettet på dette område. Jeg forstår, at man skal have en debat om leasingproblemerne i den kommende uge.

Til sidst skal jeg sige til hr. Stavad, at hvis der er tale om misbrug, så er det en skattesag om, hvorvidt aktiverne er sat for højt. Det er ikke noget, der vedrører dette spørgsmål.

Jeg må gentage, at nu må det snart være nok med at mistænke. Der er intet ulovligt gjort. Jeg har givet disse oplysninger fortroligt, fordi det skulle være til oplysning for lovgiverne, som så kunne tage højde for det. Det kan ikke være meningen, at man mistænker folk med tilbagevirkende kraft.

Formanden:

Ja, så er der en hel stribe. Først hr. Stavad som spørger.

Stavad (S):

Jeg synes stadig væk, at det er helt urimeligt, at ministeren tilbageholder oplysninger vedrørende nogle projekter, hvori der indgår meget store offentlige midler.

Når ministeren siger, at der ikke efter gældende regler er mulighed for at kræve tilbagebetaling, mener jeg, at ministeren i det mindste kunne opnå en præventiv virkning i forhold til de mange andre virksomheder, de

mange andre projekter, der er givet støtte til, så de ikke farer ud og foretager det modsatte. Jeg tror ikke, at det er i den almindelige landmands ånd og heller ikke i den almindelige landmands interesse, at disse ting foregår. Det underminerer andelsbevægelsen. Det underminerer det, som altid har været meningen med andelsbevægelsen.

Derfor vil jeg bede ministeren om endnu en gang at overveje, om ikke disse oplysninger kan komme frem, og jeg vil også bede ministeren om at oplyse, hvilken hjemmel ministeren har til at tilbageholde disse oplysninger.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil godt give ministeren ret i, at der ikke foreligger et klart lovbrud her. Men jeg vil på den anden side understrege, at statskattedirektoratet ikke, så vidt jeg forstår, er ganske enig i denne betragtning.

Uanset hvad statskattedirektoratet og administrationen i øvrigt mener om dette med sale and lease back, specielt når det gælder et selskab, der sælger en afskrivningsret, som det ikke har, vil jeg dog bede ministeren overveje endnu en gang, om det, disse andelsforetagender har foretaget sig, ikke er ganske stridende mod de forudsætninger, de har fået pengene under, og er det ganske stridende mod forudsætningerne, så mener jeg, at der må være en mulighed for at kræve pengene tilbagebetalt.

Knud Lind (FP):

Jeg vil først takke ministeren for, at han har understreget, at der ikke er noget som helst ulovligt i det.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om man rent EF-støttemæssigt behøver så mange paragraffer osv. Er det ikke blot et spørgsmål om, at man stiller krav om, at der ikke foretages leasing bagefter, når virksomheden har fået disse støttemidler? Det kunne man gøre i forbindelse med, at man gav støtten. Jeg vil også godt spørge ministeren, om de firmaer, der er tale om her, efter regeringens nye tanker om leasing stadig væk ville kunne lease, som de har gjort her.

Bjørn Westh (S):

Ministeren svarede ikke på hr. Stavads spørgsmål: er der nogle af de virksomheder,

[Bjørn Westh]

der har anskaffet maskiner, der har solgt disse maskiner videre i leasingarrangement til en pris, der er højere end anskaffelsesprisen? Det kan besvares med et ja eller et nej.

Landbrugsministeren (Niels Anker Kofoed):

Må jeg gentage over for hr. Knud Lind og hr. Bernhard Baunsgaard, at det ikke er noget ulovligt, disse selskaber har begået. Hvordan skattevæsenet betragter andelsselskabernes ret til at afskrive på disse aktiver, er jeg ikke i stand til at udtale mig om, men jeg kan sige så meget, at ingen betingelser er overtrådt. Projektstøtten er givet efter en EF-forordning, og der er ikke taget noget som helst forbehold med hensyn til, hvordan man vil reagere skattemæssigt. Deri ligger ingenting.

Jeg kan sige både til hr. Bernhard Baunsgaard og til hr. Knud Lind, at der ikke skal nogen særlig lovgivning til. Vi har anmodet Kommissionen om at få dette rettet, således at hvis virksomhederne for fremtiden sælger disse aktiver inden for en periode af 10 år, må de være forberedt på, at man kan kræve projektstøtten tilbagebetalt. Jeg tror altså, at det for fremtiden skulle være klart, at de firmaer, der får projektstøtte, ikke kan lave den én gang til, uden at der kan stilles krav om tilbagebetaling. I øjeblikket har man altså ingen muligheder for at stille krav om tilbagebetaling, således som EF-reglerne er.

Så er der spørgsmålet om, hvorvidt jeg kan svare på, om disse aktiver er solgt til en højere værdi. Det er jeg ikke i stand til at svare på på dette grundlag. Det kan jeg hverken svare ja eller nej til, for det er jeg ikke i stand til at svare på. For det andet er det nok meget svært at vurdere det. Jeg tror ikke, at ministeriet har vurderet det så snært, at vi er i stand til at give et fyldestgørende svar på det.

Må jeg sige til sidst til hr. Stavad, at det stadig væk er lidt kraftigt at sige, at det er misbrug. Det er stadig væk kraftigt at beskyldte disse firmaer for at have overtrådt nogle regler, for det har de ikke gjort. De oplysninger, disse firmaer har givet, er nemlig til brug for lovgiverne, således at de kan tage højde for, at det ikke sker mere. Og så kan det ikke hjælpe, at der er mange ting, som har offentlighedens interesse, og som det kan være morsomt at få. Når man kræver oplysninger

under strafansvar fra virksomheder, må de, som jeg sagde sidste gang, også have krav på en vis form for beskyttelse mod, at fortroligheden brydes i folketinget, så firmaerne ikke bliver hængt ud i TV-Avisen.

Formanden:

Og den sidste bemærkning fra spørgeren.

Stavad (S):

Jeg ved godt, at det irriterer ministeren, at nogle af os mener, at der skal være offentlighed i forvaltningen vedrørende de offentlige midler, som går til erhvervslivet.

Når ministeren siger, at der ingen grund er til, at disse oplysninger kommer frem, og at de er fortrolige, skal det bl.a. ses på baggrund af, at ministeren har oplyst, at Østjyske Slagterier er et af de 4 firmaer, og at det har oplyst til TV-Avisen, at det ikke er indgået i sådanne transaktioner. Derfor må det vel være rimeligt, at man får enten be- eller afkræftet, hvad der rent faktisk foregår.

Når ministeren siger, at han ikke kan svare på hr. Bjørn Wesths meget kontante spørgsmål, må jeg spørge, om ministeren har spurgt de pågældende firmaer, hvilke maskiner der er solgt og til hvilken pris. Hvis ikke ministeren kan svare på hr. Bjørn Wesths spørgsmål, må ministeren erkende, at det er, fordi han har ladet sig nøje med nogle meget udflydende og meget upræcise svar. Det hjælper jo lidet, at ministeren svarer, at det er under strafansvar, virksomhederne har svaret, hvis ikke man ønsker at få svar på det, man spørger om.

Landbrugsministeren (Niels Anker Kofoed):

Jeg skal bare sige til hr. Stavad og hr. Bjørn Westh, at jeg ikke på stående fod kan svare på de spørgsmål, for jeg har ikke oplysningerne her, jeg kan ikke huske tallene.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 193

7) Til *indenrigsministeren* af:

Henning Rasmussen (S):

»Hvorledes begrundes ministeren sine gentagne påstande om, at amtskommunerne i modsætning til primærkommunerne ikke er

[Henning Rasmussen]

indstillet på at spare, således som regeringen ønsker det?»

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Det forhold, at amtskommunerne i disse år tilsyneladende har sværere ved at få styr på deres udgifter, end primærkommunerne har, kan man illustrere på flere måder. Den enkleste måde at illustrere det på er faktisk ved at se på udviklingen i skatteprocenterne, hvor man tydeligt kan se, at amtskatterne i de sidste år relativt er steget meget mere end primærkommunernes skatter.

Det skyldes naturligvis, at amtskommunernes udgifter er steget stærkere end primærkommunernes. Jeg ved godt, at der kan være en del usikkerhed i realvækstberegninger af de kommunale udgifter, men uanset hvilken metode man vælger, vil man se, at amtskommunerne ikke har magtet at dæmpe deres udgifter i samme grad, som primærkommunerne har det.

Det forhold giver naturligvis anledning til bekymring, særlig efter at amtskommunerne i år ikke har kunnet overholde den henstilling om uændret skat, som vi ellers var enige med de kommunale parter om. Dette forhold ønsker jeg i den kommende tid at drøfte med amtskommunerne og med de politiske partier, sådan at vi måske kan ændre udviklingen i amtskommunernes udgifter.

Henning Rasmussen (S):

Det var jo et meget generelt svar, jeg fik. Jeg vil derfor gerne henvise til det, der står i den artikel, jeg har nævnt i forbindelse med det næste spørgsmål. I denne artikel, der er skrevet af indenrigsministeren, står der, at primærkommunerne har nedsat skatterne med 200 mill. kr. i 1984 i forhold til 1983, mens amtskommunerne har forhøjet dem med 500 mill. kr. Det er det, der er ministerens direkte udgangspunkt for angrebene på amtskommunerne for ikke at være sparsommelige nok.

Jeg vil derfor gerne spørge ministeren, om hun mener, det er rimeligt at fortsætte kritikken på artiklens grundlag, når for det første primærkommunerne i 1984 har fået nye tilskud på ca. 165 mill. kr. i forbindelse med den ændrede byrdefordeling og det for det andet er kendt, at amtskommunerne ikke i tilnærmelsesvis samme grad som primær-

kommunerne kan forhøje takster, og takster indgår jo ikke i beregningen af skatteprocenterne.

Jeg vil dernæst gerne spørge ministeren, om hun efter det, der er sagt i dag, afviser Amtsrådsforeningens oplysninger til ministeren i skrivelse af 11. november 1983 om, at en række udgifter for amtskommunerne stiger, uden at de kan hindre det. Sygesikringen kommer f.eks. i år formentlig til at koste 120 mill. kr. mere end budgetteret, en uventet stigning på 5 pct. Vedrørende statsgymnasierne har man uventet fået en regning fra undervisningsministeren på 65 mill. kr. Lov- og cirkulærepragrammet koster angiveligt 44 mill. kr. Mener ministeren ikke, at det også spiller en rolle, at amtskommunerne har fået øgede udgifter ved, at amtskommunernes bloktilskud i 1984 er beskåret med 150 mill. kr. ekstra?

Finn Jørgensen (KF):

Jeg synes som ministeren, at det er uheldigt, at amtskommunernes skatter under ét er steget. Jeg vil godt stille et enkelt spørgsmål: når man sammenligner udskrivningsprocenterne i amtskommuner og kommuner, er det så det samme skattegrundlag, amtskommunerne og kommunerne bruger, når udskrivningsprocenten beregnes? Ellers kan man vel ikke sammenligne det.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg vil godt anholde ordene »angrebene på amtskommunerne«.

Det, den omtalte artikel er gået ind i en diskussion af, er de beregninger, vi har foretaget i indenrigsministeriet, og jeg har altså skrevet en artikel om overvejelserne. De koncentrerer sig om det faktum, at hvis man ser tilbage på udviklingen fra 1980 til 1984, ser man, at de primærkommunale skatteprocenter er vokset fra 17,4 til 18,6, altså med 7 pct., og de amtskommunale skatteprocenter er steget fra 6,9 til 8,8. Selv om man tager højde for, at grundskylden er nedsat i den samme periode, er det en stigning på over 20 pct., altså 3 gange så meget. Ser man på den samlede realvækst, konstaterer man, at udgifterne i perioden fra 1981 til budget 1984 er vokset med ca. 3,25 pct. i primærkommunerne, mens de i amtskommunerne er vokset med 6,25 pct.

[Indenrigsministeren]

Det er disse faktiske tal, der har givet mig anledning til at skrive den omtalte artikel. Men som jeg sagde før i mit svar til hr. Henning Rasmussen, er jeg meget vel opmærksom på, at der er en række udgifter, som er blevet pålagt amtskommunerne. Der er altså sket en udgiftsstigning i amtskommunerne, som kunne indicere disse stigninger. Mit spørgsmål er bare gået på, at det ser ud, som om amtskommunerne har vanskeligere ved at holde udgifterne i ro, end primærkommunerne har. Det giver, som jeg sagde, anledning til en drøftelse med amtskommunerne om, hvordan vi kan ændre dette forhold.

Henning Rasmussen (S):

Jeg fik ikke meget svar på de 4-5 korte spørgsmål, jeg stillede indenrigsministeren, men det må jeg altså affinde mig med.

Jeg kan konstatere, at indenrigsministeren fastholder det, jeg kalder angrebene på amtskommunerne for deres mangel på vilje, uden at ministeren har lyst til at gå i detaljer i besvarelsen af spørgsmål, der dokumenterer, at der er klare forskelle på primærkommunernes og amtskommunernes muligheder for at holde igen på udgiftsstigninger.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om ikke f.eks. det forhold, at amtskommunerne til næste år nedlægger 2.000 fuldtidsstillinger, deraf 1.500 på sygehusene, er udtryk for, at de har gjort sig hæderlige anstrengelser.

Det fremgår af den skrivelse fra Amtsrådsforeningen til ministeren, jeg refererede til før, at realvæksten i den gennemsnitlige amtskommune er minus 0,9 pct. fra regnskab 1982 til budget 1984. Det fremgår af den samme skrivelse, at 3 amtskommuner ud af 14 har haft en realvækst fra 1982 til 1984 på mere end 2 pct. Disse 3 amtskommuner har solide borgerlige flertal, og alle har de i en årrække haft anerkendte og velanskrevne venstremænd som amtsborgmestre. De har altså ment det absolut nødvendigt og vigtigt at øge ressourceforbruget i faste priser ud over det gennemsnitlige. Siger det ikke ministeren, at Amtsrådsforeningen har ret i sit synspunkt, at amtsrådene har gjort, hvad de kunne for at holde igen, og at ministerens krav om uændret skatteudskrivning, til trods for beskæringen af bloktilskuddene, er umulige at opfylde selv for loyale kommuner?

Finn Jørgensen (KF):

Jeg ved ikke, om mit spørgsmål blev overhørt, for så vil jeg godt have lov til at gentage det. Jeg synes, at man, når man sammenligner skatteprocenter og stigning i skatteprocenter, også må interessere sig for skattegrundlaget. Derfor er mit spørgsmål, om amtskommunernes og kommunernes skattegrundlag, hvoraf procenten beregnes, er det samme, for ellers er det jo ikke rigtig sammenligneligt.

Det andet, jeg godt ville spørge ministeren om i denne forbindelse – jeg er stadig væk enig med ministeren i, at der er sket en for stor skattestigning i amtskommunerne under ét – er, om meget af det ikke skyldes, at der er sket en betydelig likviditetsforbedring i amtskommunerne, som er gået ud over skattestigningen.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Til hr. Finn Jørgensen kan jeg sige, at det efter vore beregninger ser ud til, at det er likviditeten, der er forbedret, og jeg kan derfor svare bekræftende på det sidste spørgsmål.

Det, jeg har koncentreret mig om, er ikke så meget sammenligningen mellem kommuneskattestigningen og amtskommuneskattestigningen som det, at der med hensyn til amtskommuneskatten er sket en sådan stigning i skattetrykket eller i skatteprocenterne, som der er sket. Det interesserer mig nok så meget, at vi er oppe på et tal på ca. 20 pct. Det skal være et svar til hr. Finn Jørgensen.

Til hr. Henning Rasmussen vil jeg sige, at det, vi i foråret talte med de kommunale organisationer om, var en henstilling til amtskommunerne om at holde skatten i ro under ét, og det skete på baggrund af en bloktilskudsbeskæring på 1,5 mia kr. for amtskommunerne. Imidlertid blev der, som hr. Henning Rasmussen jo ved, indgået forlig om, at amtskommunerne kun skulle beskæres med 500 mill. kr. Derfor kan man måske undre sig over, at Amtsrådsforeningen ikke da var klar over, at man ikke ville kunne overholde en henstilling til foråret, når bloktilskudsreduktionen var væsentlig større, end den rent faktisk blev, at skatten altså alligevel steg i amtskommunerne. Det synes jeg nok man kan undre sig over.

[Indenrigsministeren]

Som sagt synes jeg, at stedet, hvor man diskuterer disse ting til bunds, er ved kontakttudvalgsmødet, som vi skal have den 2. december. Der må vi drøfte enkelthederne i denne udvikling.

Henning Rasmussen (S):

Ja, det bliver mere og mere interessant. Nu har jeg stillet ministeren yderligere 3 spørgsmål, og jeg må konstatere, efter at ministeren har svaret ved at tale om andet end mine spørgsmål, at jeg ikke har fået svar på dem. Det tager jeg til efterretning, sådan er altså spørgetiden, når det drejer sig om indenrigsministeren.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Til det sidste vil jeg gerne sige, at det vist må være stedet at drøfte disse ting i detaljer mellem amtskommunerne og mig ved kontakttudvalgsmødet den 2. december. Som hr. Henning Rasmussen ved, har Amtsrådsforeningen lagt andre tal på bordet, end indenrigsministeriet har, og jeg synes derfor, der er grundlag for, at man tager en drøftelse på mødet med amtskommunerne.

Formanden:

Sidste spørgsmål til hr. Henning Rasmussen.

Henning Rasmussen (S):

Jeg går ud fra, at ministeren med sin bemærkning om, at det er noget, der angår ministeren, amtskommunerne og kommunerne, vil acceptere, at vi derefter vil interessere os for sagen i kommunaludvalget. Jeg vil gerne spørge, om de oplysninger vil blive lagt frem automatisk i kommunaludvalget eller vi skal bede om dem.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Ja men resultatet af de drøftelser er ikke hemmeligt. Jeg synes, det er en aldeles naturlig ting – det modsatte ville da være naturligt – at kommunaludvalget interesserer sig for denne diskussion.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 194

8) Til indenrigsministeren af:

Henning Rasmussen (S):

»Hvad ønsker ministeren at sætte i stedet for den nuværende form for frivilligt budget-samarbejde mellem regeringen og landets kommuner og amtskommuner?«

Skriftlig begrundelse

Der henvises til ministerens indlæg i Politiken den 9. november, hvori der skrives: »Vi kan blive tvunget ind i overvejelser om det frivillige budgetsamarbejdes form for fremtiden.«

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg vil gerne understrege, at jeg i den artikel, som hr. Henning Rasmussen henviser til i sin begrundelse for spørgsmålet, kun har nævnt, at den udvikling, vi lige har talt om, kan give grund til at overveje den fremtidige form for det frivillige budgetsamarbejde. Det er således helt klart mit ønske, at vi også i fremtiden kan finde ud af at få budgetsamarbejdet med kommunerne til at foregå i frivillighed.

Det forhold, at amtskommunerne i år altså har overskredet den henstilling, vi i frivillighed var nået frem til gennem budgetsamarbejdet i foråret, giver dog regeringen anledning til nogen eftertanke. Jeg synes, at den hidtidige form for budgetsamarbejde har været god, forstået på den måde, at der har været taget rimelige hensyn til det kommunale selvstyre, hvad naturligt er, men vi bliver nødt til nu at have nogle drøftelser af, hvordan vi kan indrette budgetsamarbejdet, så det samtidig bedst muligt tilgodeser de særlige amtskommunale problemer, der måtte være, og som vi drøftede ved det foregående spørgsmål.

Nu vil jeg som sagt først høre, hvad amtskommunerne selv mener. Vi er i øjeblikket ved at analysere deres talmateriale, og derfor mener jeg, at det er for tidligt helt konkret at sige noget om, hvilket resultat disse overvejelser vil føre til.

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne udvide begrundelsen for spørgsmålet ved at erindre om ministerens udtalelse til Kristeligt Dagblad den 14. marts i år, hvor ministeren siger: jeg kan blive tvunget til at lave en lovgivning, der udstik-

[Henning Rasmussen]

ker forbud mod yderligere skattestigninger i 1984. Det er altså bestemt ikke uden grund, man endnu en gang bliver ekstra opmærksom, når ministeren igen begynder at tale om, at samarbejdet ikke fungerer, som regeringen mener det skal, det fører ikke til de resultater, regeringen mener det skal, og derfor skal formen for det frivillige budgetsamarbejde nu tages op til alvorlig overvejelse.

Jeg vil også godt henvise til, at i den artikel i Politiken for 9. november i år, som jeg har citeret flere gange, hedder det i overskriften, at amterne truer statens økonomiske politik – eller noget i den retning; man bruger i alt fald udtrykket: amterne truer.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om det er udelukket, at det kan få den form, at det bliver indgreb over for den enkelte kommune eller amtskommune, om det er udelukket, at indgreb kan blive generelle, f.eks. med forbud imod, at skatteprocenten stiger. Jeg vil også gerne spørge, om ministeren alene har eventuelle indgreb mod amtskommunerne i tankerne, eller om det også gælder primærkommunerne.

Jeg kunne have lyst til at stille en række andre spørgsmål under den forudsætning, at ministeren svarer bekræftende på det første.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg tror, at hr. Henning Rasmussen har glemte, at jeg for et øjeblik siden sagde, at tallene gav anledning til overvejelser, og at jeg ønskede at drøfte disse overvejelser med amtskommunerne den 2. december. Før da er der slet ikke anledning til at stille disse meget konkrete spørgsmål.

Jeg vil også godt sige, at der selvfølgelig skal være sammenhæng mellem regeringens økonomiske politik og kommunernes og amtskommunernes politik. Det går jeg også ud fra at hr. Henning Rasmussen mente, da han var indenrigsminister. Det er jo sådan, at kommuner og amtskommuner forvalter 50 pct. af de offentlige udgifter her i landet, og derfor er det ikke lige meget for den genopretningspolitik, regeringen står for, hvordan situationen taget under ét ser ud.

Ved en frivillig aftale som den, der er tradition for at den til enhver tid siddende regering indgår med de kommunale organisationer, afhænger frivilligheden jo også af ansvarsfølelse på begge sider.

Til det konkrete spørgsmål, hr. Henning Rasmussen stillede i starten, vil jeg gerne sige, at fremskridtspartiet fremsatte et forslag her i folketinget efter den 14. marts i år – jeg husker ikke datoen, men jeg husker i hvert tilfælde, at jeg afviste at gå ind for dette lovforslag.

Henning Rasmussen (S):

Hvis det sidste, indenrigsministeren siger, er udtryk for, at indenrigsministeren ikke vil være med til at gribe direkte ind over for kommunernes ret til at udskrive skat, så vil jeg gerne spørge, hvorfor indenrigsministeren så ikke siger det nu.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg ønsker ikke på nuværende tidspunkt, hvad jeg har sagt nu adskillige gange, at gå ind i den drøftelse. Dette er ikke det rette forum. Jeg ønsker at drøfte disse ting med de kommunale organisationer.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 195

9) Til *indenrigsministeren* af:

Henning Rasmussen (S):

»Hvorledes vil regeringen – som lovet – lette kommunernes og amtskommunernes økonomi i 1984 svarende til de stærkt øgede udgifter, som bl.a. den besluttede udvidelse af kommunernes momsindbetalinger og den nye arbejdsgiverafgift til arbejdsmarkedsuddannelserne vil betyde?«

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Regeringen arbejder hele tiden, f.eks. ved vores regelsaneringsarbejde og også ved privatiseringsarbejde og moderniseringsarbejde, på at lette kommunernes økonomi.

Med hensyn til de to konkrete eksempler, hr. Henning Rasmussen nævner, er regeringens politik ganske klar, og jeg har da også udtrykt denne politik ved flere lejligheder.

For det første har momsnavnet afgivet en indstilling til ministeren for skatter og afgifter om, at der i videre omfang end hidtil skal svares moms af visse varer og tjenesteydelser, som kommunerne fremstiller til eget brug. Det drejer sig navnlig om rengøring, vedligeholdelse og bygge- og anlægsarbejder.

[Indenrigsministeren]

Regeringen har endnu ikke taget stilling til momsbeværgens indstilling, men vi er, som det vil vides, positive over for noget sådant. Vi har også lovet, inden vi lægger os endeligt fast, at drøfte momsudvidelsen, herunder spørgsmålet om kompensation, med kommunerne. Det er stærkt understreget over for dem ved kommunekontaktudvalgsmøderne, ligesom jeg er bekendt med, at ministeren for skatter og afgifter har lovet både folketingets skatte- og afgiftsudvalg og finansudvalget en redegørelse om sagen.

Med hensyn til kommunernes udgifter til fonden for arbejdsmarkedsuddannelserne skal jeg henvise til bemærkningerne i det fremsatte lovforslag. Det fremgår heraf, at kommunernes merudgifter vil blive inddraget i handlingerne med de kommunale organisationer om de generelle tilskud til kommunerne for 1985 og fremefter. Merudgifterne i 1984 vil indgå i justeringerne i forbindelse med de kommunale udgifter på baggrund af lov- og cirkulæreprøgrammet for 1984.

Både spørgsmålet om kommunemoms og spørgsmålet om uddannelsesfonden vil i øvrigt blive drøftet med de kommunale organisationer på det møde, som jeg har omtalt vil finde sted den 2. december i regeringens kommunekontaktudvalg.

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne starte med at spørge indenrigsministeren, om det, der står i arbejdsministerens fremsættelsestale, som indenrigsministeren lige citerede, betyder, at der først bliver tale om at give kommunerne kompensation med virkning fra 1. januar 1985. Jeg vil også gerne spørge, om kommunerne kan regne med fuld kompensation. Jeg vil dernæst spørge, hvordan man forestiller sig, at man kan sikre, at der gives fuld kompensation år for år, for det må jo være det, der er meningen, og ikke én gang for alle. Og dernæst: hvordan kan kommunerne få sikkerhed for, at der ikke blot sker det, at der i efterfølgende år sker en tilsvarende ekstraordinær beskæring af bloktilskuddene? Det står i regeringens magt, som folketinget er sammensat i dag, at foretage yderligere beskæringer af bloktilskuddene og dermed gøre kompensationen helt og aldeles illusorisk.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg tror, at hr. Henning Rasmussen kan være helt tryk for, at eventuel frygt i den anledning vil blive udtrykt af Kommunernes Landsforening og Amsrådsforeningen og de øvrige kommunale parter ved de drøftelser, vi skal have den 2. december, og ved de kommende kommunekontaktudvalgsmøder. Det er jo sådan, hvad hr. Henning Rasmussen ved, at disse spørgsmål bliver drøftet på kommunekontaktudvalgsmøderne, hvor der bliver fremført synspunkter fra begge sider. Jeg vil blot understrege, at regeringen har lovet de kommunale organisationer, at i det omfang, der vedtages udgiftskrævende love, vil de indgå i drøftelserne og blive kompenseret på sædvanlig vis, eller rettere sagt: efter den sædvane, denne regering har lagt til grund.

Henning Rasmussen (S):

Jeg forstod, at der ikke kan gives løfte om, at der vil blive givet fuld kompensation. Der vil blive givet kompensation efter de regler, der gælder, efter at denne regering er kommet til eksistens. Det tror jeg vil give anledning til stor trykthed i kommunerne, når man tænker på, hvad regeringen har gjort tidligere, hvor den har lovet kompenserende besparelser krone for krone, og hvor man derefter har konstateret, at det var der ikke noget i.

Jeg vil gerne spørge ministeren: kan der her loves fuld kompensation? Kan der her loves, at den vil blive givet år for år, så man ved, at man kan regne med den, og at den ikke forsvinder, så længe denne regering har ansvaret for landets styre? Og så vil jeg gerne spørge: hvordan vil regeringen sikre sig, at den kompensation, der gives, i rimeligt omfang går tilbage til de kommuner, der må aflevere i kraft af forøgelsen af momspligten og i kraft af den såkaldte uddannelsesfond og bidragene til den? Det er dokumenteret, at det især er landets små kommuner, der kommer til at betale et nettobidrag, og det er vel ikke en ændret byrdefordeling til ugunst for de små kommuner, det er tanken at lave i forbindelse med dette? Det bliver det jo, hvis ikke man laver en kompensationsordning, der tager rimeligt hensyn til disse ting.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

[Indenrigsministeren]

Ja men det er jeg da fuldstændig klar over. Det er også derfor, vi gør os overvejelser i regeringen om, hvordan denne kompensation skal foregå, og i øvrigt har gjort det, lige siden vi tiltrådte. Det er der intet bemærkelsesværdigt i. Vi er meget optaget af, at den kompensation, vi giver, bliver så god som overhovedet muligt. Jeg går ud fra, at hr. Henning Rasmussen er klar over, at også den tidligere regering havde drøftelser om kompensation med kommunerne, og jeg kan huske fra min kommunale tid, at det ikke altid var sådan, at man var enig om resultatet.

Henning Rasmussen (S):

Jeg fik stadig væk ikke noget svar på mine spørgsmål, og det er tredje gang eller fjerde gang, jeg må konstatere, at konkrete spørgsmål ønsker ministeren ikke at besvare.

Når ministeren til sidst benytter lejligheden til ikke at give svar, men forsøger på at kaste sorteper tilbage, vil jeg gerne sige til ministeren – selv om det ikke ender med et spørgsmål – at den tidligere regering aldrig nogen sinde har sagt til kommunerne, at de over 4 år skal nedskære deres realvækst med mindst 10,5 pct. Vi har aldrig nogen sinde i den tidligere regering udsat kommunerne for den forfølgelse økonomisk set, som de bliver udsat for på nuværende tidspunkt. Jeg tror, at ministeren vil være enig med mig i, at der er en væsentlig forskel på de ting. Jeg er klar over, formand, at det ikke var et spørgsmål, det var et svar på et angreb i sidste omgang.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg tror, at det også for den almindelige tone vil være rimeligt, at vi stopper her, for det kunne der siges meget om. Jeg vil gerne anholde hr. Henning Rasmussens udtalelser om, at jeg ikke ønsker at svare. Jeg sagde tværtimod, at vi i regeringen drøfter, hvordan denne kompensation skal foregå, og at vi derefter ønsker at drøfte den med de kommunale organisationer. Det må vist være en rimelig måde at lave tingene på.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 204

10) Til *finansministeren* af:

Lissa Mathiasen (S):

»Har regeringen opgivet en planlagt budgetforbedring på 8 mill. kr. i 1984 stigende til 50 mill. kr. i 1987 i forbindelse med pensionisternes egeninteresse i at holde huslejen nede?«

Skriftlig begrundelse

Af statsministerens åbningstale fremgik, at regeringen vil fremme »pensionisternes egeninteresse i at holde huslejen nede«. Og af finanslovsforslaget for 1984 fremgår, at dette tænkes udmøntet ved at spare 8 mill. kr. på pensionisternes boligydelse i 1984 og ved at – formentlig i takt med, at »egeninteressen« vokser – lade besparelsen stige til 50 mill. kr. i 1987.

Boligministeren er ved flere lejligheder blevet spurgt, hvordan udtrykket »pensionisternes egeninteresse i at holde huslejen nede« skulle forstås. Han har ikke svaret herpå, men har dog udtrykt, at regeringen i stedet vil »søge problemet løst gennem en kommende skattereform«. Og boligministeren har ikke kunnet afkræfte formodningen om, at dette må betyde, at budgetforbedringen skal hentes gennem en beskatning af pensionisterne.

Boligministeren har dog klart sagt, at forslaget om at spare på boligydelsen er taget af bordet. Men han har ikke svaret på, om det skal forstås således, at regeringen helt har opgivet at fremskaffe en budgetforbedring på pensionisternes bekostning.

Boligministerens udtalelse har forståeligt nok skabt forvirring og utryghed hos mange pensionister, og derfor vil et klart svar fra finansministeren nok kunne bidrage til at skabe større klarhed – forhåbentlig også i regeringens egeninteresse.

Lissa Mathiasen (S):

Vi har af boligministeren fået tilkendegivet, at han erkender, at der ligger nogle problemer i at ændre pensionisternes boligtilskud via boligydelsen, og at denne besparelse skulle ske via en skattereform. At den tanke åbenbart heller ikke var så gennemtænkt fra boligministerens side, har jeg også forstået. Betyder det, at finansministeren her kan bekræfte, at regeringen har opgivet den påtænkte budgetforbedring for 1984 på for statens vedkommende 6 mill. kr. og kommuner-

[Lissa Mathiasen]

nes vedkommende 2 mill. kr., stigende til 50 mill. kr. for begge parter vedkommende i 1987, således at pensionisterne her i dag kan få finansministerens ord for, at de ikke bliver udsat for denne urimelige nedskæring i 1984 og fremover?

Finansministeren (Christophersen):

Svaret er ja. Det ville dog ikke have været nogen urimelig nedskæring, for pensionisterne er den befolkningsgruppe, der har den stærkeste vækst i sine indtægter og forbrugsmuligheder både i år og til næste år.

Lissa Mathiasen (S):

For det første vil jeg godt bede finansministeren svare klart på: vil det sige, at betegnelsen »pensionisternes egeninteresse i at holde huslejen nede« har regeringen hermed slået en tyk streg over? Samtidig vil jeg godt bede finansministeren bekræfte, at man fra regeringens side vil drage omsorg for, at de 6 mill. kr. bliver sat ind på finansloven igen.

Finansministeren (Christophersen):

Her er svaret til gengæld nej. Jeg synes ikke, at der er nogen rimelighed i, at et ældre menneske, der bor i en dårlig lejlighed, skal betale det samme i husleje som et ældre menneske, der bor i en god lejlighed. Det er sådan, den nuværende ordning virker. Derfor skal vi finde en løsning på det problem, men det er indviklet og politisk vanskeligt. Derfor vil regeringen prøve at se det i en større sammenhæng. Økonomisk kan det sagtens laves sådan, at pensionisterne som helhed ikke får en dårligere situation.

Lissa Mathiasen (S):

For det første vil jeg bede finansministeren definere, hvad man fra regeringens side lægger i ordet »egeninteresse«. Dernæst ved jeg ikke, om jeg forstod finansministeren rigtigt, men ellers mener jeg, at jeg ikke fik noget svar på spørgsmålet, om regeringen vil drage omsorg for, at de 6 mill. kr. bliver sat ind på finansloven igen.

Finansministeren (Christophersen):

Vi skal nok sørge for, at bogholderiet stemmer, det behøver fru Lissa Mathiasen ikke at være bange for. Det skal vi nok klare.

Det gør vi til allersidst, når finanslovforslaget skal vedtages ved tredje behandling.

»Egeninteresse« betyder, at de selvfølgelig har en egen interesse i, at deres husleje ikke bliver højere end strengt nødvendigt.

Lissa Mathiasen (S):

Det er jo ikke uinteressant for pensionisterne, om det er dem, der skal beskæres med de 8 mill. kr., eller hvor der skal skæres. Derfor vil jeg bede finansministeren svare mig klart på, om det er hos pensionisterne, disse penge skal tages. Derudover vil jeg bede finansministeren forklare mig – jeg tror også, der er mange pensionister, der er interesseret i at vide det – hvordan pensionisterne har mulighed for at påvirke deres husleje set i relation til den omkostningsbestemte husleje.

Finansministeren (Christophersen):

Det problem, vi taler om, består i, at selv pensionister med en meget betydelig indtægt kan få en boligydelse, som sikrer, at deres husleje kun udgør 15 pct. af deres indkomst. Jeg synes ikke, det er særlig socialt. Det betyder nemlig, at pensionistgrupper med høje indtægter er stillet bedre end pensionistgrupper med lave indtægter. Det er fordelingspolitisk ikke særlig rimeligt. Derfor var vores idé at flytte lidt rundt på tingene, sådan at pensionister, der har en dårlig bolig, får det noget bedre i forhold til pensionister, der har en god bolig og en høj indkomst. Det synes jeg fordelingspolitisk er fornuftigt, og det kan sagtens gøres, uden at pensionisterne som gruppe betraget bliver stillet dårligere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 173

11) Til *ministeren for skatter og afgifter* af:

Lohmann (S):

»Hvordan mener ministeren at mineralvandsafgiften, som regeringen har aftalt med de radikale og fremskridtspartiet, vil påvirke frugtavlens i Danmark?«

Skriftlig begrundelse

Det har vist sig, at den aftalte mineralvandsafgift også kommer til at omfatte læ-

[Lohmann]

skedrikke og rene naturprodukter som most og juice.

Set i sammenhæng med, at regeringen har fjernet momstilskuddet til en række mælkeprodukter, virker det meget ejendommeligt, at regeringen på denne måde beskatter ernæringsmæssigt fornuftige produkter.

Udvidelsen af mineralvandsafgiften til også at omfatte most og juice vil få indvirkning på beskæftigelsen både i frugtavlen og i mosterier m.m. Derfor vil jeg vide, om regeringen har gjort sig overvejelser om, hvilke virkninger afgiften vil få for frugtavlen i Danmark, især på de mindre øer.

Lohmann (S):

Vi har jo læst i pressen, at regeringen har ændret holdning til det stillede spørgsmål, og jeg må konstatere med tilfredshed, at skatteministeren tænker højt, således at man undgår denne beskatning. Jeg forstår, at det nu definitivt er klarlagt, hvorledes afgiften på disse produkter skal være.

Ministeren for skatter og afgifter (Isi Føi-ghel):

Ja, jeg ved ikke rigtig, hvad jeg skal svare på, for jeg tror, at hr. Lohmann og jeg er enige om det, der er realiteten i spørgsmålet.

Når jeg ser på spørgsmålets begrundelse, hvor hr. Lohmann gerne vil vide, om regeringen har gjort sig overvejelser om, hvilke virkninger afgiften vil få for frugtavlen i Danmark, især på de mindre øer, så kan jeg besvare det med ja. Overvejelserne er jo kommet til udtryk i det lovforslag, vi har fremsat, der undtager saft af frugt for afgift.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 192

12) Til *justitsministeren* af:

Wilhelm (VS):

»Vil ministeren sørge for, at sigtelserne mod de ca. 140 personer, som uretmæssigt blev omfattet af politiets masseanholdelse ved Sorgenfri station den 11. november 1982, og for hvem efterforskningen nu i mere end et år ikke har givet mindste grundlag for tiltalerejsning, øjeblikkelig frafaldes, og at enhver registrering af de pågældende hos politiet øjeblikkelig slettes?«

Skriftlig begrundelse

Politiets vilkårlige masseanholdelser, som vi nu har oplevet en stribe af, uden at det har været muligt at få ministeren til at fastslå deres ulovlighed, begyndte med aktionen mod S-toget ved Sorgenfri station den 11. november 1982.

Ved en fremgangsmåde, som klart strider mod den retsbeskyttelse, der er nedlagt i retsplejeloven, anholdt politiet enhver rejsende, der var passende ung, også selv om den pågældende umiddelbart kunne dokumentere (ved billetstempling), at han umuligt kunne have deltaget i den tag-selv-aktion, som var den beskedne anledning til hele den uproportionerede politioperation.

Alle afhøringer i sagen blev afsluttet for 10 måneder siden. Der er på dette grundlag rejst tiltale mod 27 personer, mens der ikke er fundet mindste grundlag for at rejse tiltale mod de resterende ca. 140 personer.

Alligevel har politiet til dato ikke villet frafalde sigtelserne mod disse ca. 140 personer. Det ligner mest af alt et forsøg på at dække over politiets uretmæssige overgreb, indtil sagen mod de 27 har været for retten. Men det har også karakter af chikane mod de 140, som har været udsat for politiets overgreb. Mange har skullet starte uddannelse eller læreplads med en sigtelse hængende over hovedet og med den utryghed, det giver.

Det er galt nok, at man ikke kan få landets justitsminister til klart at tage afstand fra retsstridige masseanholdelser. Det mindste må dog være, at han sørger for, at de borgere, som uretmæssigt har været udsat for sådanne overgreb, ikke forfølges yderligere, men at sigtelserne frafaldes og registreringerne slettes nu, hvor der er gået mere end et år, uden at politiet har kunnet finde blot skyggen af en begrundelse for sigtelserne mod de pågældende.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det er jo en sag, der tidligere har været bragt frem i retsudvalget, og jeg har svaret på adskillige spørgsmål i forbindelse med den aktion, der fandt sted i Sorgenfri, hvor 179 personer blev sigtet for strafbart forhold, efter at der var sket en plyndring af et supermarked i Holte. Der er rejst tiltale mod 27 af disse personer, og sagerne kommer for retten i Lyngby i begyndelsen af det nye år.

[Justitsministeren]

Det har været rigsadvokatens holdning, at der først efter, at sagerne har været behandlet ved retten, kan være grundlag for at tage stilling til sigtelserne mod de resterende af dem, der blev anholdt den pågældende dag. Det er en afgørelse, rigsadvokaten har truffet den 7. november i år.

Som spørgeren ved, er det min opfattelse, som det har været tidligere justitsministres opfattelse, at man skal respektere princippet om anklagemyndighedens uafhængighed og ret til at skønne i konkrete sager. Der er jo mulighed for anke til justitsministeren, og hvis jeg får en klage, vil jeg se på den konkrete sag. Jeg vil dog gerne sige, at jeg i går havde en samtale med rigsadvokaten, og jeg kan yderligere oplyse, at det er min generelle opfattelse, at det kun under specielle omstændigheder bør være muligt at holde en sigtelse uafklaret i lang tid.

Anden del af det af hr. Wilhelm stillede spørgsmål kan jeg besvare meget kort, idet ingen af de pågældende på noget tidspunkt har været indført i politiets centrale kriminalregister. Der er altså intet at slette i kriminalregisteret. Jeg kan tilføje, at politiet også har tilintetgjort de billeder, som blev optaget af de pågældende, dog med undtagelse af billederne af de 27 personer, som skal i retten.

Wilhelm (VS):

Jeg vil gerne takke ministeren for sidste del af svaret, men jeg synes stadig væk, at første del er temmelig utilfredsstillende.

Ved Sorgenfriaktionen så vi den første af en stribe af, hvad vi må kalde vilkårlige masseanholdelser. Det, som man har anset for den almindelige anholdelsesbetingelse i retsplejeloven, nemlig at der er mistanke om en strafbar handling rettet mod bestemte personer, var ikke tilfældet med denne meget store gruppe af mennesker, hvor der kunne være mistanke rettet mod nogle af dem, men hvor man simpelt hen tog alle, der opfyldte en vis aldersbetingelse, og som var med et bestemt tog, selv om de på stedet kunne dokumentere med deres billetter, at de umuligt kunne have været med til den strafbare handling, det drejede sig om. De blev alle sammen stuvet sammen i Lyngby politis skydekælder i mange timer. Jeg synes, det i sig selv var et overgreb. Når dertil kommer, at man, til trods for

at efterforskningen er afsluttet for 10 måneder siden, opretholder sigtelserne mod de 140 personer, der ikke er rejst tiltale imod, så synes jeg, at man overtræder retsplejeloven.

Ministeren siger ganske vist, at det er god kutyme, at man lader anklagemyndigheden afgøre, men der står jo altså i retsplejelovens § 711, at det påhviler de offentlige anklagere som embedspligt at fremme enhver sag med den hurtighed, som tilfældets beskaffenhed tillader. Det kan ikke være rimeligt oven i en vilkårlig masseanholdelse at have sigtelser hængende over hovedet et år efter, at begivenheden har fundet sted, 10 måneder efter at efterforskningen er afsluttet, og uden at efterforskningen har givet skygge af grund til tiltale mod denne store gruppe af de anholdte.

Jeg vil gerne spørge ministeren, hvordan han mener, at anklagemyndighedens praksis i denne sag svarer til retsplejelovens § 711 med forpligtelsen til at fremme sagen mest muligt, og hvordan det egentlig forholder sig med de pågældendes mulighed for at rejse erstatningssag efter § 1018, der forudsætter, at det er afgjort, om sigtelsen frafaldes.

Knud Lind (FP):

Jeg vil godt spørge justitsministeren, om det – hvis der er flere personer i forening, der foretager sig noget ulovligt, og politiet skal anholde gerningsmændene – ikke vil være rimeligt, at politiet for at udfinde disse gerningsmænd måske er nødsaget til at foretage nogle anholdelser, indtil de har fået skilt gerningsmændene fra eventuelle andre, som ikke har været med i det. Kan man i dette tilfælde kalde det en vilkårlig anholdelse, når i hvert fald de 27 ud af de 140 er sigtet?

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Til hr. Wilhelm vil jeg gerne sige – det bliver lidt en gentagelse af, hvad jeg sagde før – at efter min opfattelse er det rigtigt, at man ikke opretholder sigtelser i lang tid, heller ikke så lang tid som i dette tilfælde, men det hører sammen med, at sagen mod de 27 er omberømmet. Jeg mener, at retsplejelovens bestemmelser helt igennem er blevet opfyldt, også § 711.

I anledning af hr. Knud Linds spørgsmål vil jeg sige, at jeg mener, at retsplejeloven i øvrigt fuldt ud er blevet opfyldt i denne sag.

[Justitsministeren]

I sådanne tilfælde, hvor der er begået kriminalitet, som adskillige personer har været inddraget i, er det rimeligt og rigtigt, at politiet forfølger de pågældende, gør, hvad der er muligt, for at få fat i dem. Jeg håber da, at alle kan være enige i, at der var det gode ved denne aktion, at den form for kriminalitet, butikstyveri, der udfoldede sig på det tidspunkt, og hvor en hel del deltog i det uden at blive pågrebet, blev standset efter denne aktion. Jeg mener, at Lyngby politi helt igennem handlede i overensstemmelse med retsplejeloven, og jeg håber også, at hr. Wilhjelm er enig med mig i, at der var den store fordel ved aktionen, at man fik standset denne form for kriminalitet, disse masseindvandringer med tyverier i supermarkeder, som vi selvfølgelig alle må tage afstand fra.

Wilhjelm (VS):

Når justitsministeren ligefrem stiller mig spørgsmål, må det vel også være tilladt at bruge spørgetiden til at svare.

Jeg vil gerne sige til justitsministeren i anledning af hans spørgsmål til mig, at jeg mener, at omkostningerne ved den udskridning af retsplejeloven, som skete i dette tilfælde, er betydelig større end gevinsten ved, at man samtidig fik lejlighed til at forfølge en trods alt meget, meget, meget beskedent lovovertrædelse. Jeg mener, at omkostningerne ved, at man nu skrider ud til at fortolke anholdelsesbestemmelserne i retsplejeloven sådan, at man kan tage alle af en bestemt alder uden nogen som helst konkret mistanke, er betydelig større end den gevinst, der var i sagen.

Jeg vil også godt sige, at jeg synes, at ministeren burde have svaret hr. Knud Lind på hans som sædvanlig forkerte påstande. Der er ikke tale om, at der er rejst tiltale mod 27 ud af de 140. Som sædvanlig ved hr. Knud Lind ikke, hvad han taler om, men blander sig alligevel. Der er 140, der ikke er rejst tiltale imod, men som stadig væk er sigtede.

Knud Lind (FP):

Jeg skal modsat hr. Wilhjelm holde mig til forretningsordenen og stille ministeren et spørgsmål. Jeg vil ikke have, at det bliver hængende i luften, for det ligger både i spørgsmålet og i det, vi har hørt af hr. Wilhjelm. Det, jeg gerne vil have dementeret her, er, at der var tale om en uretmæssig og

vilkårlig anholdelse. Jeg vil godt spørge ministeren, om det er rigtigt – det fik man nærmest indtryk af af hr. Wilhjelm's udtalelser – at politiet ligesom skulle overveje, om det kunne betale sig økonomisk at anholde disse 140 i forhold til deres forseelse. Det går jeg ud fra heller ikke er indført endnu.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Vedrørende hr. Knud Linds spørgsmål kan jeg svare, at der ikke har været tale om uretmæssig og vilkårlig anholdelse. Jeg henviser i den forbindelse til det svar, jeg har givet retsudvalget – det er 10–11 måneder siden – hvor jeg har givet udførligt svar på det rejste spørgsmål.

Til hr. Wilhjelm har jeg kun én bemærkning. Hr. Wilhjelm sagde, at jeg havde stillet spørgsmål. Nej, det gjorde jeg ikke. Jeg gik ud fra som givet, at alle medlemmer af folketinget har den opfattelse, at sådan noget uvæsen som at begå kriminalitet flokkevis over for butikshandlere er noget, vi alle ønsker standset. Derfor gik jeg ud fra som givet, at hr. Wilhjelm kunne deltage i den glæde, vi andre føler over, at en aktion førte til det resultat, at man fik standset det uvæsen. Jeg har ikke stillet hr. Wilhjelm noget spørgsmål. Jeg kender godt forretningsordenen.

Wilhjelm (VS):

Justitsministeren skal ikke benytte sine indlæg her til at binde alle andre op på en opfattelse, vi så ikke har lejlighed til at kommentere, og derfor var jeg nødt til at kommentere ministerens udgave. Han kan ikke tage os til indtægt, når han går ud fra som givet, at en hvilken som helst aktion er berettiget, bare det fører til, at man kan forfølge nogle lovovertrædere. Vi forbeholder os at vurdere de sager ud fra det, jeg troede var et almindeligt gældende proportionalitetsprincip, nemlig at det må afpasses efter, hvilke udskridninger der sker af den almindelige retsbeskyttelse af ikke-skyldige borgere i retsplejeloven.

Og så vil jeg gerne have ministeren til at besvare et spørgsmål, for jeg venter, at han får en anke fra advokaten: kan ministeren bekræfte, at efterforskningen i denne sag er afsluttet midt i januar, at der ikke er sket noget siden, og at efterforskningen ikke har

[Wilhelm]

givet mindste grund til mistanke mod de 140 personer, som man alligevel nægter at fratage taltalen for?

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Nej, det spørgsmål kan jeg ikke besvare, for jeg har ikke fået sagen ind og venter til sagen bliver anket med at tage stilling til sagens akter. Jeg kan ikke på forhånd sige, om der ikke er det grundlag, som hr. Wilhelm mener der ikke er, for at opretholde sigtelsen mod nogen af de pågældende. Det kan man først konstatere ved en gennemgang af sagsakterne. Hvis sagen bliver anket, vil jeg selvfølgelig tage stilling til det pågældende spørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af folketinget:

- Tove Niemann: spm. nr. S 129
- Karen Højte Jensen: spm. nr. S 132
- Arentoft: spm. nr. S 138
- Waldorff: spm. nr. S 139
- Kirsten Fog Hjort: spm. nr. S 141
- Ahlmann-Ohlsen: spm. nr. S 146
- Barsø-Carnfeldt: spm. nr. S 148
- Tommy Dinesen: spm. nr. S 149, S 154 og S 158
- Pelle Voigt: spm. nr. S 150
- Holger K. Nielsen: spm. nr. S 156
- Knud Østergaard: spm. nr. S 163
- Lawaetz: spm. nr. S 166
- Dræbye: spm. nr. S 169

Spm. nr. S 129

Til ministeren for skatter og afgifter (3/11 83) af:

Tove Niemann (FP):

»Kan ministeren oplyse de samlede beløb for de fradragsberettigede fagforeningskontingenter ud over arbejdsløshedsforsikringskontingenter gennem de sidste 10 år samt oplyse, hvor meget mere staten ville have fået i skat, hvis der havde været en fradragsgrænse for fagforeningskontingenter på 3.000 kr.?«

Begrundelse

Fagforeningerne har de seneste år i stor udstrækning ladet de fagforeningskontingenter stige, som mange mennesker mod deres vilje er nødt til at betale for at kunne få arbejde.

Svar (15/11 83):

Ministeren for skatter og afgifter (Isi Foghel):

Der findes ikke tilgængeligt statistisk materiale, der belyser de samlede kontingenter til faglige sammenslutninger, som er betalt af lønmodtagerne gennem de sidste 10 år. Det er heller ikke muligt fra skattestatistikken at udskille den del af lønmodtagernes fradrag, der vedrører kontingenter til faglige sammenslutninger.

Til belysning af udviklingen i kontingentbetalingen ekskl. bidrag til arbejdsløsheds-kasserne i perioden 1974 til 1983 for det enkelte medlem er nedenfor anført det årlige kontingent for heltidsansatte medlemmer af Specialarbejderforbundet, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, Dansk Typograf-Forbund og Dansk Metalarbejderforbund. Disse 4 forbund har i 1983 omkring 750.000 medlemmer af i alt ca. 1,9 millioner organiserede arbejdere, funktionærer og tjenestemænd. Kontingenterne består af betaling til både det centrale forbund og lokalafdelingerne. Da lokalkontingenterne kan variere en del, er de i oversigten anførte størrelser kun et omtrentligt gennemsnit for det samlede kontingent på årsbasis.

[Ministeren for skatter og afgifter]

Årligt kontingent ekskl. bidrag til arbejdsløhedskasse for heltidsansatte (kr. pr. medlem)

År	SiD	HK	Typograf- forbundet	Metalarbejder- forbundet
	kr.	kr.	kr.	kr.
1974.....	555	475	2.080	935
1976.....	1.020	635	2.930	1.195
1978.....	1.220	790	4.005	1.545
1980.....	1.390	960	4.525	1.885
1982.....	2.400	1.190	10.765	2.130
1983.....	2.660	1.135	9.880	2.400

For 1983 skønnes det samlede kontingentbeløb for de ca. 1,9 millioner organiserede lønmodtagere at være omkring 3,5 mia kr. ekskl. bidrag til arbejdsløhedskasserne. Den gennemsnitlige årlige kontingentbetaling er af størrelsesordenen 1.800 til 1.900 kr., men kontingenterne varierer betydeligt.

Der kan ikke angives noget skøn over den merskat, som en fradragsbegrænsning på 3.000 kr. for faglige kontingenter ville have bevirket i perioden 1974 til 1983.

På grund af variationen i lokalafdelinger-nes kontingenter kan det ud fra tilgængelige oplysninger om de gennemsnitlige kontingenter ikke opgøres, hvor stor en andel af de organiserede arbejdere der ligger over 3.000 kr. for 1983. Skønsmæssigt kan det dog anslås, at merskatten i 1983 som følge af nævnte fradragsbegrænsning ville være af en størrelsesorden på omkring 75 mill.kr., fordelt nogenlunde ligeligt mellem stat og kommune. Dette skøn er dog behæftet med stor usikkerhed.

I de nævnte provenuskøn forudsættes, at alle kontingenter over 3.000 kr. fradrages under lønmodtagerfradrag B, dvs. fradrag for de faktiske udgifter i forbindelse med erhvervelse af lønindtægten.

Spm. nr. S 132 Til *indenrigsministeren* (4/11 83) af:**Karen Højte Jensen (KF):**

»Finder ministeren, at det er i overensstemmelse med ytringsfriheden, at Dansk Tandlægeforening i sine kollegiale aftaler har lagt strengere restriktioner på de enkelte medlemmers optræden i medierne end fastlagt i tandlægelovens ord om tandlæger og reklamer, samtidig med at det er en for-

udsætning for at få fordel af den offentlige sygesikring, at den enkelte tandlæge er tilsluttet Dansk Tandlægeforening?»

Begrundelse

Lov om tandlæger giver retningslinier for, hvordan tandlægerne må reklamere, men i sine vedtægter går Tandlægeforeningen langt videre i retning af mere restriktive retningslinier for tandlægers optræden i medierne end de regler, som under henvisning til etiske hensyn er fastsat lovgivningsmæssigt. Da medlemskab af Dansk Tandlægeforening er en forudsætning for at få refunderet penge fra sygesikringen, er tandlægerne indirekte tvunget til at underkaste sig de strenge kollegiale vedtægter, og dermed begrænses reelt tandlægenes ytringsfrihed. Det er indlysende rigtigt, at der må være faste retningslinier for tandlægers reklamer i erhvervsmæssigt øjemed, men at udstrække begrebet reklame til eksempelvis også at omfatte en lokalavis' omtale af en nyoprettet klinik forekommer unødvendig spidsfindigt.

Svar (15/11 83):**Indenrigsministeren** (Britta Schall Holberg):

I tandlægelovens § 16 er bestemt, at »reklamer for tandlægevirksomhed, herunder fremstilling eller indsætning af kunstige tænder og tandsæt, kun må ske ved meddelelse af navn, stilling, adresse og træffetid samt om eventuel tilslutning til overenskomst med det offentlige.«

Begrundelsen for denne bestemmelse er, at offentligheden ikke skønnes at have mulighed for at vurdere reklamens indhold, og at reklamen derfor mere vil kunne vildlede end vejlede befolkningen, som ikke på et så spe-

[Indenrigsministeren]

cielt område har de nødvendige forudsætninger for at kunne bedømme den ydelse, der er tale om.

Herudover er i Dansk Tandlægeforenings etiske regler og kollegiale vedtægt fastsat bestemmelser om bl.a. tandlægens relationer til offentligheden, myndigheder, reklamering m.v.

Selv om disse regler med hensyn til reklamering eventuelt måtte være strengere end tandlægelovens regler, så har Tandlægeforeningens medlemmer i princippet selv gennem deres medlemskab af foreningen underkastet sig sådanne begrænsninger i deres ytringsfrihed. Det er altså ikke et spørgsmål, om jeg som minister finder det hensigtsmæssigt med disse etiske regler m.v., men om medlemmerne vil underkaste sig disse vilkår.

Som det er tilkendegivet af spørgeren, er det en betingelse for at praktisere under den offentlige sygesikring, at vedkommende tandlæge er medlem af Dansk Tandlægeforening.

Jeg vil til dette gerne føje, at det umiddelbart er min opfattelse, at de eksklusivaftaler, der hermed eksisterer inden for den offentlige sygesikring, hvor tandlægerne udøver deres gerning som liberalt erhverv, indebærer en uheldig begrænsning af tandlægenes muligheder for at drive praksis, idet de uden medlemskab af Dansk Tandlægeforening i realiteten bliver udelukket fra at have gruppe 1-patienter.

Men som anført bygger hele den offentlige sygesikring på overenskomster, der er indgået mellem sygesikringens forhandlingsudvalg og en række faglige organisationer. Det vil igennem disse organer altså være muligt at påvirke u hensigtsmæssige forhold.

Spm. nr. S 138

Til indenrigsministeren (7/11 83) af:

Arentoft (FP):

»Kan ministeren godtage, at en navngiven redaktion på tre medlemmer har udgivet en såkaldt ny, forbedret udgave af civilforsvarets pjece »Civilforsvaret orienterer: Om at overleve«, og dermed kan vildlede befolkningen?«

Begrundelse

Den ny, forbedrede udgave er tilsendt bl.a. folketingets medlemmer, og jeg må indrøm-

me, at jeg blev yderst forbavset over, at det kan være tilladt at udforme et sådant plagiat.

Svar (17/11 83):

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Pjecen må opfattes som et indlæg i den politiske debat.

Jeg må imidlertid tage afstand fra, at forfatterne af Corsarens pjece har benyttet en form, der til forveksling ligner civilforsvarsstyrelsens vejledning, bortset fra tilføjelsen »ny, forbedret udgave«. Jeg har dog ingen grund til at antage, at en læser af Corsarens pjece vil misforstå hensigten med den, endsi- ge opfatte den som en ny pjece udgivet af civilforsvarsstyrelsen, og da et eventuelt rets- ligt skridt vil virke som en utilsigtet reklame, agter jeg ikke at foretage mig yderligere i denne henseende.

Spm. nr. S 139

Til arbejdsministeren (7/11 83) af:

Waldorff (VS):

»Hvornår vil arbejdstilsynets nye liste over kræftfremkaldende stoffer træde i kraft?«

Begrundelse

I et svar til mig den 15. april 1983 lovede arbejdsministeren, at en ny liste over kræftfremkaldende stoffer ville blive baseret på IARC's lister over stoffer, der er kræftfremkaldende eller mistænkt for at være kræftfremkaldende hos mennesker, samt over stoffer, som er kræftfremkaldende hos dyr.

Da dette kan betyde en væsentlig bedre beskyttelse mod de kræftfremkaldende stoffer i arbejdsmiljøet, hvis anvendelsesreglerne i øvrigt er gode nok, vil jeg gerne vide, hvornår den nye liste kan ventes.

Svar (16/11 83):

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg kan hertil oplyse, at den igangværende revision af arbejdstilsynets liste over kræftfremkaldende stoffer for tiden er under behandling i arbejdsmiljørådets planlægningsudvalg, som på ny skal drøfte sagen på sit møde den 14. december 1983.

Jeg kan således ikke på nuværende tidspunkt udtale mig om, hvornår den nye liste

[Arbejdsministeren]

kan udsendes, idet dette bl.a. afhænger af den videre behandling i arbejdsmiljørådet.

Spm. nr. S 141

Til indenrigsministeren (8/11 83) af:

Kirsten Føg Hjort (SF):

»Finder ministeren det forsvarligt at flytte de psykiatriske patienter fra Stenslettegård?«

Begrundelse

Spørgeren finder det fuldstændig uacceptabelt at flytte de psykiatriske patienter fra deres nuværende omgivelser. Flytter man sådanne patienter, er det et uomtvisteligt faktum, at den behandling, patienterne er under, bliver sat tidsmæssigt tilbage med de deraf følgende konsekvenser, som det kan tage år at genoprette.

Svar (14/11 83):

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Stenslettegård henhører under Københavns kommune.

Københavns kommune har truffet beslutning om nedlæggelse af Stenslettegård på grund af en overkapacitet i de senere år af psykiatriske plejepladser i kommunens hospitalsvæsen.

Om de nærmere omstændigheder omkring nedlæggelsen af Stenslettegård og den fremtidige placering af patienterne herfra henvises til vedlagte redegørelse af 26. oktober 1983, som Københavns magistrat den 27. oktober 1983 har afgivet til folketingets ombudsmand samt til orientering for borgerrepræsentationens medlemmer.

Bilag 1

*Københavns hospitalsvæsen,
direktoratet*

Københavns magistrats

2. afdeling

Rådhuset

26. oktober 1983

Med resolutionsblanket af 13. oktober 1983 (2. afd. j. nr. 501.54-1) har magistraten anmodet hospitalsdirektoratet om en udtalelse til brug ved magistratens besvarelse af skrivelser af 7. oktober og 12. oktober 1983 fra folketingets ombudsmand vedrørende borgerrepræsentationens beslutning om at

nedlægge plejehjemmet Stenslettegård. Ombudsmanden har til brug for sine overvejelser af, om betingelserne er til stede for, at ombudsmanden af egen drift tager sagen op til undersøgelse efter ombudsmandslovens § 6, stk. 5, anmodet om en redegørelse for omstændighederne vedrørende beslutningen om nedlæggelse af Stenslettegård og om planerne med hensyn til anbringelsen og behandlingen af patienterne fra Stenslettegård. Ombudsmanden har endvidere anmodet om, at redegørelsen omfatter de forhold, som Ib Olsen, Gislingevej 2, 2700 Brønshøj, har pegt på i en henvendelse til ombudsmanden, nemlig at hospitalsdirektoratet ikke har foretaget en tilstrækkelig undersøgelse af Skt. Hans hospitals muligheder for på betryggende måde at modtage de psykiatriske patienter, og at behandlingen af patienterne vil blive ændret totalt, dels fordi de vil miste tilknytningen til de vante læger og sygeplejersker, og dels fordi Skt. Hans hospital (Lindgården) på grund af underbemanding og overbelastning vil være nødsaget til at holde patienterne »indespærret eller allerhøjest give dem terrænfrihed (gårdtur)«.

I den anledning skal hospitalsdirektoratet bemærke følgende:

Plejehjemmet Stenslettegård i Nødebo har siden 1955 været i brug som plejehjem for patienter fra Skt. Hans hospital. Hjemmet har 55 pladser på flersengsstuer og henhører i lægelig henseende under overlægen ved plejehospitalet Ringbo.

Der har i de senere år været konstateret en overkapacitet af psykiatriske plejepladser i Københavns hospitalsvæsen. På baggrund af besparelseskravene til hospitalsvæsenet på 245 mill. kr. i 1984 har det derfor været nødvendigt for hospitalsdirektoratet at foreslå en tilpasning af kapaciteten på dette område. En sådan tilpasning skønnes mest hensigtsmæssigt at kunne ske gennem nedlæggelse af institutioner og udnyttelse af den overskydende kapacitet ved øvrige institutioner. På denne baggrund kan der opnås en besparelse på ca. 7,3 mill. kr. gennem nedlæggelse af Stenslettegård mod tilvejebringelse af tilsvarende faciliteter for patienterne på andre af kommunens institutioner. Når valget er faldet på Stenslettegård, skyldes det, at denne institution har væsentligt ringere bygningsmæssige faciliteter end en række af de øvrige institutioner.

[Indenrigsministeren]

Forslag om nedlæggelse af Stenslettegård har været fremsat tidligere og senest i forbindelse med hospitalsdirektoratets bidrag til kommunens budgetforslag for 1984 og til hospitalsplan for 1984.

I borgerrepræsentationens møde den 29. september 1983 vedtog forsamlingens flertal budgettet for 1984 og hospitalsplan 1984 og den heri indeholdte nedlæggelse af Stenslettegård. I budgetudvalgets flertalsindstilling anføres det, at der er enighed om at overføre Stenslettegårds funktioner til Lindegården ved Roskilde. Det anføres endvidere, at det vil blive søgt afklaret, om der blandt patienterne er ønske om overflytning til et bestemt af Københavns kommunes øvrige plejehospitaler eller afdelinger. Dette vil, i lighed med praksis ved tidligere omlægninger, ske ved samtaler med den enkelte patient og patients pårørende, hvorunder man gennemgår de foreliggende muligheder.

I det omfang der herefter resterer en patientgruppe, som ikke udtrykker ønske om overflytning til en ganske bestemt plejeplads, vil der ifølge flertalsudtalelsen ske en samlet overflytning til Lindegården ved Roskilde. Det anføres endeligt i flertalsindstillingen, at Lindegården er væsentlig nyere og bedre end Stenslettegård. Samtidig vil det være muligt at indrette en del af institutionen specielt til beboerne fra Stenslettegård, således at de får åbne døre og værksteder, som de er vant til.

Sideløbende med sagens behandling i borgerrepræsentationen har magistraten forelagt hospitalsplan 1984 for indenrigsministeriet, der i skrivelse af 10. oktober 1983 i henhold til sygehuslovens § 11, stk. 3, har godkendt de i hospitalsplanen indeholdte forslag, herunder nedlæggelsen af Stenslettegård.

Forinden der redegøres for hospitalsdirektoratets arbejde med overflytningen, skal direktoratet give en omtale af det lovmæssige grundlag m.v. for hospitalsvæsenets forpligtelser over for patienterne på Stenslettegård.

Ifølge lov om sygehusvæsenet (lovbekendtgørelse nr. 541 af 27. september 1982) skal Københavns kommune yde vederlagsfri sygehusbehandling til københavnske patienter med såvel somatiske som psykiatiske lidelser. Behandlingen skal foregå på de af lovens § 3 omfattede institutioner og i overensstemmelse med en samlet kapacitet og specialfordeling m.v., der er indeholdt i en af indenrigsministeriet efter sygehuslovens § 11

godkendt sygehusplan. Hverken sygehusloven eller indenrigsministeriets bekendtgørelse om borgernes adgang til gratis sygehusbehandling indeholder en ret for borgeren til behandling og ophold på en bestemt institution.

Da det i tiden op til borgerrepræsentationens vedtagelse af budget 1984 var uvist, om der var politisk flertal for nedlæggelsen af Stenslettegård, har den nærmere planlægning af flytningen måttet afvente den politiske vedtagelse.

Umiddelbart efter borgerrepræsentationens vedtagelse af budget 1984 og hospitalsplan 1984 har hospitalsdirektoratet underrettet bl.a. Skt. Hans hospital om beslutningen om nedlæggelse af Stenslettegård. Der har herefter den 6. oktober 1983 været afholdt et møde i hospitalsdirektoratet om flytteproceduren, orientering af personalet m.v.

Det er herunder besluttet at nedlukke et antal afsnit på Lindegården og at styre visitationen af øvrige nye patienter til denne institution således, at der pr. 1. januar 1984 bliver mulighed for, at i givet fald alle 55 patienter fra Stenslettegård, såfremt de måtte ønske det, kan overføres samlet til Lindegården.

Hospitalsdirektoratet har skriftligt henvendt sig til hver enkelt patient eller dennes pårørende herom. Der vil ved Lindegården blive etableret en ny funktion med henblik på at yde samme service, behandling m.v. til Stenslettegårds patienter, som disse hidtil har været vant til, og der sikres fornødne værkstedsfunktioner og lignende på Lindegården.

Vedrørende personalebemandingen ved den nye funktion på Lindegården vil denne omfatte såvel sygeplejersker og plejere som sygehjælpere, hvilket svarer til de personalegrupper, der også var ansat ved Stenslettegård. Ansatte fra Stenslettegård, der ønsker at flytte til Lindegården, vil få tilbud herom. Det lægelige tilsyn og behandling af patienterne vil blive varetaget af lægerne ved Lindegården og Skt. Hans hospital.

Den omstændighed, at det som følge af tilstanden hos en lang række patienter ved de psykiatiske plejehospitaler, herunder de øvrige patienter på Lindegården, ofte er nødvendigt at træffe foranstaltninger for at undgå, at patienter bortgår fra institutionen, er ikke ensbetydende med, at det psykiatiske plejehospital Lindegården er en »lukket«

[Indenrigsministeren]

institution. Enhver patient på de psykiatriske plejehospitaler, som der ikke er grundlag for at tvangstilbageholde efter loven om sindssyge personers hospitalsophold, kan på et hvilket som helst tidspunkt både begære sig udskrevet og begære at kunne færdes frit på institutionens terræn, i overensstemmelse med almindelige ordensforskrifter for institutionens patienter.

Patienterne fra Stenslettegård vil få tilbudt ophold i særlige afsnit på Lindegården, og de praktiske foranstaltninger, som det ofte er nødvendigt at træffe over for gerontopsykiatriske patienter, vil ikke blive bragt i anvendelse over for patienterne fra Stenslettegård, der fuldt ud vil bevare deres hidtidige adgang til at færdes på institutionens terræn og uden for denne.

Sammenfattende skal det anføres, at hospitalsdirektoratet først efter borgerrepræsentationens vedtagelse den 29. september 1983 af budget 1984 og hospitalsplan 1984 har haft mulighed for at indlede en detailplanlægning af overflytningen, at flytningen af patienterne er i overensstemmelse med den behandlingsforpligtelse m.v., sygehusloven pålægger kommunen, at der sigtes mod en samlet overflytning af patienterne til bestemte afsnit på Lindegården, at der på disse afsnit vil blive etableret tilsvarende funktioner som på Stenslettegård, og at patienterne på Lindegården vil få samme adgang som på Stenslettegård til at bevæge sig på institutionens terræn og uden for denne.

Hospitalsdirektoratet skal indstille, at ovenstående danner grundlag for magistratens besvarelse af ombudsmandens henvendelse.

P.d.v.

C. Mørch Petersen

Bilag 2

Københavns magistrats 2. afdeling

Folketingets ombudsmand
Frederiksberggade 2, 2. sal
1459 København K. 27. oktober 1983

Under henvisning til hr. ombudsmandens skrivelser af 7. og 12. oktober d.å. (j. nr. 1983-701/985-43), hvori der anmodes om en redegørelse vedrørende den af borgerrepræsentationen truffene beslutning om at nedlægge

det psykiatriske plejehjem Stenslettegård, herunder om planerne med hensyn til anbringelsen og behandlingen af patienterne på Stenslettegård, fremsendes hoslagt kopi af direktoratet for Københavns hospitalsvæsen skrivelse af 26. ds., til hvilken man skal tillade sig at henvise, og hvortil magistraten kan henholde sig.

Til orientering vedlægges kopi af indenrigsministeriets skrivelser af 29. september og 10. oktober d.å. vedrørende den af indenrigsministeriet efter forudgående høring af Sundhedsstyrelsen, Sygehusrådet og Hovedstadsrådet meddelte godkendelse bl.a. af nedlæggelsen af Stenslettegård.

Jørgen Frederiksen

/ A. Johannsen

Spm. nr. S 146

Til *justitsministeren* (9/11 83) af:

Ahlmann-Ohlsen (KF):

»Hvor langt er ministeren kommet i bestræbelserne på at indføre opkrævning af bøder på stedet ved færdselslovovertrædelser af hyppigt forekommende karakter?«

Begrundelse

Siden 1978 har man i justitsministeriet undersøgt fordele og ulemper ved at indføre en praksis, der muliggør at give bødeforelæg på stedet ved overtrædelser af færdselsloven. Det må antages, at der er betydelige fordele forbundet med at indføre en sådan ordning. Folk, der har overtrådt færdselsloven, får ved modtagelse af et girokort afklaret forholdet med det samme og skal således ikke længere gå i ubehagelig uvished. Politiets rapportskrivning forenkles, hvorved der frigøres arbejdskraft, som i stedet kan anvendes til at dæmpe op for lovovertrædelser på andre felter. I en sparetid vil en sådan bedre anvendelse af politistyrken dermed være til gavn for alle.

Svar (18/11 83):

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Justitsministeriets overvejelser omkring et bødeopkrævningssystem som det skitserede vil næppe kunne afsluttes inden for den nær-

[Justitsministeren]

meste fremtid. Det skyldes, at det er vanskeligt helt entydigt at vurdere fordele og ulemper ved systemet, bl.a. fordi forudsætningerne for denne vurdering vil kunne ændre sig i den kommende tid.

Fordelene ved udstedelse af bødeforelæg på stedet er en vis nedsat arbejdsbyrde for politikontorerne, hvorfra bødeforelæg i dag udsendes. Ulemperne kunne tænkes at være øget arbejde for politipersonalet med udfyldelse af blanketter m.v. på landevejen samt eventuelt forlængede diskussioner med trafikanterne, hvilket samlet kan bevirke en nedgang i politikontrollerens effektivitet. Hertil kommer, at der på et tidspunkt kan tænkes en omlægning af politiets bødeopkrævnings-system med anvendelse af mere moderne teknik, f.eks. en delvis automatiseret EDB-opkrævning.

En sådan omlægning, der i nær fremtid vil blive overvejet hos rigspolitichefen, vil kunne bevirke, at de eventuelle fordele ved udstedelse af bødeforelæg på stedet bliver mindre end hidtil antaget.

Spm. nr. S 148

Til *ministeren for offentlige arbejder* (9/11 83) af:

Barsøe-Carnfeldt (UP):

Kan det oplyses, om det er i strid med loven, at en virksomhed blokerer muligheden for direkte telefonopkald, således at medarbejdere skal gå via omstillingsbordet, som kalder det ønskede nummer og registrerer dette tillige med dato, klokkeslæt og medarbejderens navn og lokalnummer?»

Begrundelse

Ovennævnte funktion har fundet sted hos virksomhederne lige siden telefonens oprettelse i Danmark. Det har vist sig, at virksomheder, som ønsker at anvende moderne teknik til den pågældende registrering, bliver forhindret heri under henvisning til forskellige juridiske forhold om telefonhæmmelighed og registerlovgivning.

Svar (17/11 83):

Ministeren for offentlige arbejder (Arne Melchior):

Spørgsmålet vedrører den situation, at en arbejdsplads har bestemt, at medarbejderne ikke må ringe eksternt fra arbejdspladsens telefoner uden om omstillingsbordet, der skal notere, af hvem og hvornår en given samtale føres.

Dette er efter min opfattelse ikke i strid med bestemmelserne om telefonhæmmelighed, da den person, der ønsker at telefonere, er klar over, at registrering som anført sker.

Jeg må betragte nævnte fremgangsmåde som en intern instruks i virksomheden, hvor igennem virksomheden fastsætter nærmere regler for medarbejdernes brug af virksomhedens telefoner.

Spm. nr. S 149

Til *industriministeren* (10/11 83) af:

Tommy Dinesen (SF):

»Kan eller vil ministeren afkræfte mulighederne for, at olie fra den danske fastlands-sokkel ved videre handel fra f.eks. Rotterdam kan handles til Sydafrika?»

Begrundelse

TV-Avisen bragte den 9. november 1983 en reportage om danske og udenlandske søfartsorganisationer, der ved et møde diskuterede bl.a. A. P. Møllers sejlads til Sydafrika, og her fremkom der udtalelser fra Sømændenes Forbund, der tydede i retning af, at denne trafik foregik med Rotterdam som mellemlid.

Svar (18/11 83):

Industriministeren (Stetter):

Efter at have konsulteret energiministeriet og udenrigsministeriet kan jeg svare følgende:

Danskproduceret råolie eksporteres til et antal vesteuropæiske raffinaderier, hvor det indgår som en del af den samlede råolieforsyning.

Gentagne blandinger indgående i raffineringsprocesserne gør det umuligt at adskille olieprodukterne efter råoliens oprindelsesland.

Oliehandelens praksis er, at oliepartier videresælges gennem mellemhandlere og kan skifte ejere adskillige gange.

[Industriministeren]

Sælgere i tidligere led er derfor uden indflydelse på, hvilke endelige forbrugere der modtager olieprodukterne.

Mulighederne for, at olie fra den danske fastlandssokkel ved viderehandel handles til Sydafrika, kan derfor ikke afkræftes.

Spm. nr. S 150

Til *boligministeren* (10/11 83) af:

Pelle Voigt (SF):

»Vil ministeren fremlægge en fuldstændig liste over, hvor mange og hvilke almennyttige boligselskaber der har så alvorlige problemer med økonomi eller overholdelse af gældende regler, at sagen er kommet til ministerens kendskab?«

Begrundelse

Spørgsmålet er en gentagelse af spørgsmål nr. S 52 af 13. oktober 1983.

Grunden til, at spørgsmålet bliver stillet endnu en gang, er, at ministeren i sit svar angav:

»Der foreligger ikke i øvrigt på nuværende tidspunkt i boligstyrelsen indberetninger om så alvorlige forhold inden for boligselskaberne, som er omtalt i spørgsmålet.«

Dette viser sig ikke at holde, idet Sjællands Tidende den 5. november kunne offentliggøre »en næse« til Korsørs 2 boligselskaber.

Denne sag har verseret, netop da jeg stillede mit spørgsmål.

Svar (18/11 83):

Boligministeren (Bollmann):

I begrundelsen for spørgsmålet, der er en gentagelse af spørgsmål S 52 af 13. oktober 1983, er anført, at Sjællands Tidende den 5. november 1983 har kunnet offentliggøre en »næse« til Korsørs to boligselskaber, og at mit svar på spørgsmål S 52 derfor »viser sig ikke at holde«. Der henvises herved til følgende passus i besvarelsen: »Der foreligger ikke i øvrigt på nuværende tidspunkt i boligstyrelsen indberetninger om så alvorlige forhold inden for boligselskaberne, som er omtalt i spørgsmålet«, og til, at den konkrete sag har verseret, da spørgsmål S 52 blev stillet.

Af besvarelsen af spørgsmål S 52 fremgår det udtrykkeligt, at kommunalbestyrelsernes regnskabsindberetninger ikke registreres særskilt i boligstyrelsen, og at tilvejebringelsen af de ønskede oplysninger vil forudsætte en detaljeret gennemgang af flere hundrede tilsynsager. Herudover oplystes, at antallet af regnskabsindberetninger skønnes at være ringe og efterlod det indtryk, at kommunerne og selskaberne typisk ønsker selv at klare de opståede problemer på lokalt plan, hvilket også i sin tid var meningen med at henlægge tilsynet med de almennyttige boligselskaber til kommunerne.

Samtidig redegjorde jeg ganske kort for de typiske problemer i de sager, der blev indberettet til boligstyrelsen.

Om den konkrete sag vedrørende Korsør Boligselskab kan i korthed oplyses, at Korsør kommune har anmodet boligstyrelsen om en udtalelse på grundlag af revisors bemærkning om, at bestemmelserne om udlån af henlæggelsesmidlerne var overtrådt. Boligstyrelsen konstaterede bl.a. en væsentlig overskridelse af den såkaldte »25 pct.-regel«, hvorfor styrelsen i slutningen af august 1983 anmodede kommunen om at pålægge selskabet at søge gennemført en passende afvikling af de udlån, der overstiger den tilladte andel. Man knyttede samtidig nogle bemærkninger til spørgsmålet om, hvorvidt der har været uomtvistelig god sikkerhed for de udlånte midlers anbringelse, og man bad om en udtalelse fra selskabets revisor herom. Herudover udtrykte styrelsen principielt betænkelighed ved, at et grundareal var i sameje mellem to boligselskaber.

Det skal understreges, at selskabets revisor allerede ved sagens forelæggelse for boligstyrelsen havde oplyst følgende:

»Selskabet er/har ikke på grund af udlånene været i likviditetsvanskeligheder.«

Boligstyrelsen har ikke på grundlag af de foreliggende oplysninger fundet, at den konkrete sag var af en så alvorlig karakter, at det var nødvendigt at underrette mig herom.

Efter disse bemærkninger kan jeg oplyse, at finansudvalget den 10. november 1983 (bilag nr. 14.07) har anmodet mig om at lade boligstyrelsen foretage en nærmere gennemgang af de enkelte boligselskabers sager med henblik på at tilvejebringe en detaljeret oversigt over de i årene 1982 og 1983 modtagne

[Boligministeren]

regnskabsindberetninger og sagernes karakter.

Når finansudvalget gøres bekendt med resultatet af styrelsens gennemgang, vil jeg vende tilbage med en orientering herom.

Spm. nr. S 154

Til indenrigsministeren (10/11 83) af:

Tommy Dinesen (SF):

»Hvorledes kan det gå til, at en konflikt mellem Kommunernes Landsforening og Foreningen af speciallæger ved skolelægeordningen også berøver amtskommunale institutioner deres skolelæger, som det sker ved Ladegårdsskolen ved Skelbæk, hvor eleverne er børn med særlige psykiske og fysiske vanskeligheder?«

Begrundelse

Der henvises til ministeriets svar af 9. november 1983 på spørgsmål nr. S 131 til spørgeren, hvor ministeren bl.a. skriver: »... mens der ikke er lagt op til nedskæring af ressourceindsatsen over for de børn, som har særligt behov for bistand ...«. Dette sker tilsyneladende oven i købet i en institution, der ikke er berørt af konflikten.

Svar (17/11 83):

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

I henhold til § 1, stk. 1, i bekendtgørelse om skolelægeordning omfatter den kommunale skolelægeordning alle i kommunen beliggende skoler med børn i den undervisningspligtige alder, herunder også specialskoler som Ladegårdsskolen ved Skelbæk.

En sådan skole vil således også være berørt af skolelægekonflikten.

Ifølge sundhedsstyrelsens vejledende retningslinier fra januar i år bør planlægningen af skolelægeordningen for elever med vidtgående fysisk eller psykisk handicap ske i samarbejde med amtskommunen samt speciallægelige konsulenter, og den faglige grænse-uddragning mellem skolelægeordningen og bistanden fra relevante amtskommunale institutioner, herunder dennes omfang og karakter, bør fastlægges.

Man skal dog ikke glemme, at skolelægen ikke er behandlende læge for disse børn. Det er barnets egen læge, der har ansvaret for

behandlingen og den dermed givne nødvendige information til det pædagogiske personale og skolelægeordningen, der medvirker i gennemførelsen af den del af behandlingen, som nødvendigvis må foregå i skoletiden.

Jeg er fuldt opmærksom på, at det især er inden for dette område, hvor der udelukkende er tale om elever med særlige behov, at konflikten volder problemer, og jeg håber derfor også, især af hensyn til disse børn, at man snarest finder en løsning på konflikten.

Som det også fremgår af mit svar af 9. november 1983 vedrørende skolelægekonflikten, har jeg rettet henvendelse til både Kommunernes Landsforening og Foreningen af speciallæger med opfordring til snarest at få løst konflikten.

Spm. nr. S 156

Til udenrigsministeren (10/11 83) af:

Holger K. Nielsen (SF):

»Hvor mange penge betaler Danmark til udvikling af atomkraft gennem EF?«

Begrundelse

EFs energipolitiske målsætninger er i høj grad centreret om en yderligere udbygning af atomkraften. Det er derfor betegnende, at der på EFs budget optræder en række bevilninger til udvikling af a-kraft.

Da Danmark hidtil har modsat sig indførelse af atomkraft, er det vigtigt at få afklaret, hvor mange penge vi således alligevel betaler til a-kraftudvikling gennem EF.

Svar (16/11 83):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

I regnskabsåret 1982 anvendte EF ca. 257 mill. ECU til forskning vedrørende kerneenergi (fusion og fission).

Ud fra den antagelse, at anvendelse af fusionsteknologi i den lidt fjernere fremtid vil være et væsentligt element i energiforsyningen, har EF koncentreret sin forskningsindsats vedrørende anvendelse af kerneenergien på fusionsområdet. I regnskabsåret 1982 anvendte Fællesskabet således 133 mill. ECU til fusionsforskning. Af dette beløb anvendtes 81 mill. ECU til JET-projektet og 52 mill. ECU til fusionsforskning på medlemslandenes laboratorier.

[Udenrigsministeren]

For så vidt angår forskning på det traditionelle kerneenergiområde (fission) bemærkes, at EFs forskning her er koncentreret om de sikkerhedsmæssige aspekter omkring anvendelse af kernekraft. I 1982 anvendte Fællesskabet således 124 mill. ECU på forskning i reaktorsikkerhed, affaldshåndtering og -opbevaring samt hermed beslægtede spørgsmål.

Danmarks andel af finansieringen af udgifterne på EFs budget i 1982 udgjorde ca. 1,9 pct.

Spm. nr. S 158

Til *ministeren for offentlige arbejder* (10/11 83) af:

Tommy Dinesen (SF):

»Har DSB planer om et takstfællesskab med de fælleskommunale trafikskelskaber?«

Begrundelse

Det forekommer urimeligt, at dette takstfællesskab kun gælder inden for HT-området, hvorimod det for andre rejsende, ofte fra et tog over i en bus fra DSB, ikke er muligt at løse billet til hele strækningen.

Svar (21/11 83):

Ministeren for offentlige arbejder (Arne Melchior):

Amtsrådsforeningen i Danmark og DSB på trafikministeriets vegne besluttede på et møde i november 1982 at undersøge muligheden for at få etableret et samarbejde om takster mellem baner og busser uden for hovedstadsområdet. Formålet hermed skal både være at forbedre forholdene for passagererne og at fremme en hensigtsmæssig fordeling af transportopgaverne.

I henhold til § 6 i kollektivtrafikloven, lov nr. 114 1978, kan amtsrådet/trafikvirksomheden kræve af DSB, at lokale rejser med banerne i amtet udføres efter trafikvirksomhedens takst- og billetteringssystem. Til gengæld skal trafikskelskabet godtgøre statens, DSBs, eventuelle indtægtstab eller merudgifter ved indførelsen af en sådan ordning.

Allerede i 1979 drøftede Amtsrådsforeningen og DSB spørgsmålet om et sådant regionalt takstsamarbejde. Drøftelserne strandede imidlertid bl.a. på uenighed om betalingen af

DSBs indtægtstab og principperne for opgørelsen af dette.

Ved oprettelsen af de fælleskommunale trafikskelskaber havde disse et væsentligt lavere takstniveau end DSB. Takstudviklingen har imidlertid i de sidste par år været væsentligt kraftigere for busserne end for banerne, og generelt er der i dag ikke så stor forskel på takstniveauet som tidligere. Dette betyder, at de økonomiske konsekvenser af et takstsamarbejde mellem baner og busser antagelig vil være noget mindre i dag.

Arbejdet med sagen foregår i et fællesudvalg mellem Amtsrådsforeningen og DSB.

Ud over det særdeles vanskelige spørgsmål om betalingen af DSBs indtægtstab og dettes beregning vil et eventuelt takstsamarbejde rejse en række problemer, som må overvejes meget nøje.

Skal takstsamarbejdet omfatte såvel månedskort og rabatbilletter som kontantbilletter? I den forbindelse må også spørgsmålet om behovet for et takstsamarbejde søges belyst.

Skal samarbejdet alene omfatte visse parallelle trafikforbindelser bane/bus?

Hvorledes skal der forholdes med hensyn til den amtsoverskridende trafik?

Endelig er der det meget vanskelige spørgsmål om, hvilken indflydelse et takstsamarbejde mellem DSB og de enkelte amter vil få på DSBs takstniveau for fjernrejser. Vil resultatet af et samarbejde således blive, at begrebet DSBs takster helt forsvinder, efterhånden som flere amter måtte komme ind i en ordning?

Det påregnes, at fællesudvalget i løbet af nogle måneder vil kunne afgive en rapport indeholdende forskellige modeller til et takstsamarbejde.

Som anført vil overenskomster mellem DSB og de amtslige trafikvirksomheder få økonomiske konsekvenser for staten.

De enkelte overenskomster skal derfor godkendes af ministeren for offentlige arbejder efter forud indhentet godkendelse af folketingets finansudvalg, jfr. lovens § 6.

Spm. nr. S 163

Til *undervisningsministeren* (11/11 83) af:

Knud Østergaard (KF):

[Knud Østergaard]

»Ser ministeren nogen mulighed for at ændre bekendtgørelse om ankenævnet vedrørende læresteder og praktikvirksomheder af 5. april 1983 § 1, stk. 2, hvori det hedder, at ankenævnet ikke kan underkende det faglige skøn, som er udøvet af det faglige udvalg?«

Begrundelse

I henhold til ministerens besvarelse af 2. november på mit spørgsmål nr. S 82 af 21. oktober d.å. stiller ministeren sig velvilligt over for mulighederne for at ændre på kriterierne for godkendelse af virksomheder som lære- og praktiksteder.

Det er urimeligt, at de faglige udvalgs strenge krav til faciliteter skal kunne stille sig hindrende i vejen for, at et ungt menneske kan begynde et uddannelsesforhold i et i øvrigt forsvarligt fagligt miljø, uden at ankenævnet for lære- og praktikpladser har nogen reel mulighed for at omgøre et eventuelt urimeligt afslag fra de faglige udvalg på at godkende en given arbejdsplads som uddannelsessted.

Et konkret eksempel er Hotel Birkegården i Herning, som det faglige udvalg fortsat nægter at godkende, blandt andet under henvisning til et selskabslokale, der ligger 50 m fra selve hotellet. Denne afgørelse har ankenævnet ifølge loven ingen mulighed for at omgøre, hvilket forekommer at være utilfredsstillende.

Svar (17/11 83):

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Bestemmelsen i § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 132 af 5. april 1983 om ankenævnet vedrørende læresteder og praktikvirksomheder, hvorefter ankenævnet ikke kan underkende det faglige skøn, som er udøvet af det faglige udvalg, er optaget i bekendtgørelsen efter indstilling fra ankenævnet, jfr. § 10, stk. 5, i lov nr. 290 af 9. juni 1982 om foranstaltninger vedrørende lære- og praktikpladser.

Af lovens forarbejder fremgår det, at det er forudsat, at ankenævnet ikke kan gå ind i en prøvelse af det faglige skøn, der er udøvet af de faglige udvalg, jfr. bemærkningerne til §§ 10 og 11 i lovforslaget.

På denne baggrund finder jeg ikke at kunne ændre bekendtgørelsens bestemmelse om begrænsningen af ankeudvalgets kompetence.

Under henvisning til § 14, stk. 2, i loven, hvorefter forslag om revision af loven fremsættes for folketinget i folketingsåret 1984-85, kan jeg oplyse, at problemerne i relation til godkendelse af læresteder og praktikvirksomheder indgår i mine overvejelser.

Spm. nr. S 166

Til *ministeren for skatter og afgifter* (11/11 83) af:

Lawaetz (FP):

»Vil ministeren finde det rimeligt, at der for biler, der anvendes til erhvervskørsel, kan anerkendes fradrag for Falck-abonnement på lige fod med fradrag for udgifter til bilskat og bilforsikring?«

Begrundelse

Københavns skattevæsen nægter fradrag for udgifter til Falck-abonnement for erhvervsbiler.

Svar (18/11 83):

Ministeren for skatter og afgifter (Isi Foighel):

Udgifter til Falck-abonnement vedrørende biler, der fuldt ud anvendes erhvervsmæssigt, kan efter statsskattelovens § 6 a fratrækkes i den skattepligtige indkomst.

For biler, der anvendes dels privat, dels erhvervsmæssigt, kan udgifter til Falck-abonnement fratrækkes med et forholdsmæssigt beløb, idet fordelingen sker efter tilsvarende regler som for andre driftsudgifter.

Det er herved forudsat, at abonnementet alene omfatter serviceydelser i forbindelse med den helt eller delvis erhvervsmæssigt anvendte bil.

Københavns skattevæsen har over for statsskattedirektoratet oplyst, at dets praksis er i overensstemmelse med det ovenfor anførte.

Spm. nr. S 169

Til *ministeren for kulturelle anliggender* (14/11 83) af:

Dræbye (RV):

»Agter ministeren ved udarbejdelsen af den kommende bekendtgørelse om folkebiblioteker at begrænse kommunernes pligt til at

[Dræbøje]

have en særlig børnebiblioteksvirksomhed, hvorefter biblioteket skal omfatte en afdeling (afdelinger) for børn?»

Begrundelse

Siden vedtagelsen af ændringerne af biblioteksloven i folketingssamlingen 1982-83 har der hersket en betydelig usikkerhed om børnebiblioteksvirksomheden, bl.a. foranlediget af ønsker om udvidelse af skolebiblioteksvirksomheden.

Lovændringen indebar ikke – hverken i tekst eller i bemærkninger – ændringer i forudsætningerne for børnebiblioteksvirksomheden, således som den er beskrevet i den gældende bekendtgørelse om folkebiblioteker.

Formålet med spørgsmålet er først og fremmest at få bekræftet, at ministeren vil fortsætte den hidtidige udvikling af børnebiblioteksvirksomheden.

Svar (18/11 83):

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Det fremgår af et udkast til bekendtgørelse om folkebiblioteker, som af biblioteksdirektøren er forelagt for biblioteksrådet, at »folkebibliotekerne stiller bøger og andet materiale til rådighed for børn og voksne for derved at give den enkelte borger mulighed for selvstændig meningsdannelse, almen og faglig orientering og kundskabstilegnelse, personlig udvikling og kunstnerisk og menneskelig oplevelse«, og at »der skal findes bøger for både børn og voksne både i hovedbiblioteket og i de offentligt tilgængelige filialer«.

Ministeriet har først lige modtaget svar fra biblioteksrådet, og de kommunale organisationer har derfor ikke haft mulighed for at tage stilling hertil, men der er med ændringen i folkebiblioteksloven, hvorefter skolebibliotekerne forpligtes til også at stille bøger og andet materiale til rådighed for fritiden, ikke tilsigtet nogen ændring i den nuværende børnebiblioteksvirksomhed i folkebibliotekerne.

Supplerende besvarelse af skriftligt besvaret spørgsmål:

Ad spm. nr. S 56

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Fra finansministeren er modtaget supplerende besvarelse af et af medlem af folketinget Tove Niemann (FP) stillet spørgsmål.

Spørgsmålet, der sammen med begrundelsen og det foreløbige svar er optaget i Folketingstidende foran, sp. 1009, var sålydende:

Til *finansministeren* (13/10 83) af:

Tove Niemann (FP):

»Kan ministeren oplyse antallet af sygemeldinger og sygedage inklusive § 12-erklæringer blandt statens ansatte før og efter, at loven om karensdag trådte i kraft?«

Supplerende svar (18/11 83):

Finansministeren (Christophersen):

I forlængelse af tidligere besvarelse af 21. oktober 1983 af dette spørgsmål kan jeg oplyse, at der blandt statens ansatte inden for områder, hvor der foreligger fraværstatistik for tiden før 1. april 1983, kan konstateres et fald både i antal sygemeldinger og i antal sygedage.

Antallet af sygemeldinger er faldet til mellem tre fjerdedele og halvdelen af det hidtidige niveau, og antallet af sygedage er faldet med op til 25 procent. Dette resultat svarer ganske godt til resultaterne af Dansk Arbejdsgiverforenings foreløbige statistik for 2. kvartal 1983.

Fraværperioder af 1 dags varighed udgør i 2. kvartal 1983 for staten som helhed ca. 25 pct. af det samlede antal fraværperioder. I tidligere undersøgelser af fraværet, f.eks. lønnings- og pensionsdepartementets stikprøveundersøgelse fra 1982, udgjorde andelen af 1-dagsfravær ca. 36 pct., det vil sige, at andelen af 1-dagsfravær er faldet med 30 pct. Fravær af 2 dages varighed udgjorde tidligere omkring 23 pct. mod 17 pct. af det samlede antal fraværperioder i 2. kvartal 1983 og er således faldet med 26 pct. Andelen af 3-dagsfraværperioder er i forhold til tidligere kun faldet med 6 pct. Faldet i fraværet skyldes således overvejende et fald i de kortvarige fraværperioder.

Der kan i det foreliggende materiale ikke spores nogen vækst i antal fraværdsdage på grund af arbejdsskade. Derimod er der for

[Finansministeren]

områder, hvorfra der findes oplysninger om fravær på grund af barns 1. sygedag, tale om en vis stigning i antal fraværsdage af denne årsag.

Endelig kan jeg oplyse, at der for 2. kvar-

tal 1983 er udarbejdet en fraværstatistik, som omfatter omkring tre fjerdedele af statens samlede personale. Statistikens hovedresultater fremgår af vedlagte bilag.

[Finansministeren]

Lønnings- og pensionsdepartementet
Den statistiske konsulent
18. november 1983

Bilag

Den statslige fraværstatistikks hovedresultater

Fravær på arbejdsdage p.g.a. sygdom og arbejdsskade i 2. kvartal 1983

	Antal fraværdsdage pr. ansat		Antal dage pr. fravær		Antal fraværperioder pr. ansat		Antal indberetninger	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Hovedstaden	1,7	2,6	6,8	6,0	0,2	0,4	45.195	30.956
Provinsen	1,3	1,4	6,6	5,0	0,2	0,3	53.008	21.153
Hele landet	1,5	2,1	6,7	5,7	0,2	0,4	98.203	52.109

Fraværperiodernes procentvise fordeling efter varighed i 2. kvartal 1983

	1 dag	2 dage	3 dage	4-10 dage	11-65 dage	over 65 dage	I alt	Antal perioder
	%	%	%	%	%	%	%	
Hovedstaden	23,8	15,5	14,3	36,8	9,3	0,4	100,0	24.759
Provinsen	27,1	19,5	15,8	28,9	8,1	0,7	100,0	16.740
Hele landet	25,1	17,1	14,9	33,6	8,8	0,5	100,0	41.499

Det har på nuværende tidspunkt ikke været muligt for samtlige ministerier at opgøre, hvordan der er betalt for afholdelsen af 1. sygefraværdsdag. Nedenstående oplysninger omfatter 115.766 ansatte, det vil sige henvend to tredjedele af statens samlede personale.

Procentvis fordeling af 1. sygefraværdsdag

	Hovedstaden		Provinsen		Hele landet		Antal dage i alt	
	Mænd pct.	Kvinder pct.	Mænd pct.	Kvinder pct.	Mænd pct.	Kvinder pct.	Mænd	Kvinder
Betalt ved restferie-dag	20,9	27,1	18,0	20,8	19,8	25,2	3.137	4.660
Betalt ved restaf-spadseringsdag	29,5	16,3	42,2	22,9	34,2	18,3	5.417	3.380
Arbejdsskade	2,7	0,6	3,5	1,1	3,0	0,7	477	137
§ 12-aftale	3,9	3,4	4,8	3,9	4,2	3,5	668	655
Betalt ved lønindeholdelse*) ..	43,0	52,6	31,5	51,3	38,7	52,2	6.136	9.660
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	15.835	18.492

Antal fravær 9.970 12.998 5.865 5.494 15.835 18.492

[Finansministeren]

Antal ansatte 36.163 29.138 31.663 18.802 67.826 47.940

*) Heri er inkluderet et antal karensdage omfattet af reglen om tilbagefald, for hvilke der ikke sker lønindeholdelse.

Fraværsdage på grund af barns 1. sygedag udgjorde i 2. kvartal 1983 0,04 dage pr. ansat blandt mænd og 0,12 dage pr. ansat blandt kvinder.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 65:

Forslag til lov om ændring af konkursloven, gældsbrevsloven og lov om retsafgifter. (Betalingsstandsning, gældssanering m.v.).

(Fremsat 15/11 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ole Espersen (S):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for fremsættelsen af disse forslag om ændring af bl.a. konkursloven. Både når det drejer sig om de ændrede regler om betalingsstandsning og de nye regler vedrørende gældssanering er der efter vores opfattelse tale om klare forbedringer af den gældende retstilstand.

Gældssaneringen har været til drøftelse mange gange her, og der skete jo det lykkelige i sidste folketingssamling, at tinget som helhed opfordrede ministeren til at fremsætte et forslag om gældssanering, der ikke svarede til det, der dengang blev fremsat – som kun vedrørte gældssanering i konkurs – men som vedrørte gældssanering i al almindelighed i overensstemmelse med hovedprincipperne i den betænkning, vi tidligere har fået. Det forekommer mig, at den forpligtelse, folketinget herved lagde på regeringen, er blevet opfyldt. Der kan være detaljer, vi skal drøfte i udvalget, men det vil jeg ikke gøre her.

Der er kun et enkelt punkt, jeg vil nævne. Det drejer sig om forslagens § 3 om indsættelse af 2 nye paragraffer, § 37 a og § 37 b, der vedrører afgifter vedrørende betalingsstandsning og gældssanering. Jeg skal ikke sige så meget om betalingsstandsningsafgiften. Den kan måske være meget rimelig, fordi det ofte er erhvervsforetagender, hvor der stadig væk er aktiver til stede.

Når man foreslår, at der for indgivelse af begæring om gældssanering skal svares kr. 500, og foreslår, at der for indledning af

gældssanerings sag skal svares kr. 1.000, så får jeg indtryk af, at man ikke fuldstændigt har forstået, hvilken gruppe af befolkningen det er, vi har søgt at hjælpe med disse forslag.

At kræve, at en person, der formentlig i årevis har været ude i store gældsforpligtelser, som ingen aktiver har, og som ofte intet arbejde har, blot for at indgive et skema skal betale kr. 500, forekommer ikke rimeligt. At foreslå, at han derudover, hvis han får en mulighed for at få sin sag behandlet, skal betale kr. 1.000, forekommer i mange tilfælde nærmest at være prohibitivt for en gældssanerings sag. Det ville efter min mening svare til, at man på socialkontoret, før sagsbehandleren ville lave en aftale med en klient, der søgte kontanthjælp, krævede kr. 500 og, før sagsbehandleren tog sig af sagen, krævede kr. 1.000. De personer, vi taler om her, står i den samme situation. De vil typisk ikke eje noget som helst. Derfor vil krav af denne karakter gøre gældssaneringer illusoriske, er jeg bange for. Selv om vi har fuld forståelse for ønsket om at øge statens indtægter, hvor det er rimeligt, så mener vi altså ikke, at det bør ske i denne forbindelse.

Jeg kan ikke huske, om dette forslag var med i betænkningen fra udvalget. Hvis det var det, så kan ministeren naturligvis sige, at man blot har fulgt de principper, vi har bedt ministeren følge. Det erindrer jeg ikke, men under alle omstændigheder mener vi ikke, at dette forslag er rimeligt.

Betalingsstandsningsreglerne er efter vores mening klare forbedringer. Det drejer sig i virkeligheden i alle henseender om at forbedre mulighederne for at rekonstruere firmaer, der er i øjeblikkelige vanskeligheder. Det skærpede tilsyn vil kunne medvirke hertil, fordi det betyder, at tiltroen til, at boet ikke bliver udvandet i betalingsstandsningsperioden, kan øges, og derved kan muligheden for en rekonstruktion også øges. Den længere periode, op til 12 måneder, hvor betalingsstandsningen kan vare, vil også være en for-